

Стратегія розвитку Рівненської територіальної громади на період до 2027 року

Зміст

ЗВЕРНЕННЯ ДО ГРОМАДИ.....	4
1. ПРОЦЕС РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ.....	5
2. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ.....	6
Прогнозовані тенденції, які матимуть вплив на розвиток Рівненської територіальної громади.....	21
3. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ.....	22
3.1. Сценарії розвитку Рівненської громади.....	22
3.2. Стратегічне бачення розвитку Рівненської територіальної громади.....	24
3.3. SWOT-аналіз Рівненської міської громади.....	24
3.4. SWOT – матриця.....	26
3.5. Порівняльні переваги, виклики і ризики розвитку громади.....	29
4. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАЦІЙНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ.....	30
Стратегічна ціль 1. Громада, зручна для бізнесу.....	32
Операційна ціль 1.1. Розвиток малого бізнесу та самозайнятості населення.....	32
Операційна ціль 1.2. Розвиток передумов для самореалізації молоді.....	34
Операційна ціль 1.3. Розвиток міської інфраструктури.....	35
Стратегічна ціль 2. Громада, яка турбується про мешканців та гостей.....	38
Операційна ціль 2.1. Турбота про здоров'я мешканців.....	38
Операційна ціль 2.2. Розвиток рекреаційних та туристичних можливостей громади..	39
5. УЗГОДЖЕНІСТЬ ЗІ СТРАТЕГІЄЮ РЕГІОНУ.....	41
6. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ, МОНІТОРИНГУ ТА ОНОВЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ.....	42

Перелік рисунків

Рис. 1. Статеві-віковий розподіл населення м.Рівне, на 1.01.2020, осіб.....	6
Рис. 2. Окремі демографічні показники.....	7
Рис. 3. Зведений рейтинг обласних центрів України за Індексом задоволеності якістю 22 сфер та послуг в місті.....	8
Рис. 4. Доходи бюджету м.Рівне (з 2021 року - Рівненської ТГ), млн. грн.....	10
Рис. 5. Динаміка власних доходів бюджету міста Рівного/Рівненської ТГ, млн.грн.....	10
Рис. 6. Структура видатків бюджету міста Рівного за 2020 рік за галузевим розподілом.....	11
Рис. 7. Частота застосування результативних показників (у розрізі чотирьох груп) у паспортах бюджетних програмах всіх головних розпорядників бюджетних коштів Рівненської міської ради.....	12
Рис. 8. Прийняття в експлуатацію житла, за рахунок усіх джерел фінансування..	14
Рис. 9. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами у м. Рівне.....	15
Рис. 10. Споживання природного газу у м. Рівне та смт Квасилів, тис.м.куб.....	16
Рис. 11. Споживання тепlopостачання, Гкал.....	16
Рис. 12. Споживання електроенергії, МВт.год.....	16
Рис. 13. Споживання питної води у м.Рівне і смт Квасилів, тис.м.куб.....	16
Рис. 14. Викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря (сmt Квасилів і м.Рівне).....	17
Рис. 15. Джерела фінансування закладів охорони здоров'я м.Рівне.....	18
Рис. 16. Карта місць надання первинної медичної допомоги.....	19
Рис. 17. Кількість дітей у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	19

Рис. 18.	Частка випускників ЗНЗ, які отримали за результатами ЗНО 160 балів і вище.....	20
Рис. 19.	Випускники закладів вищої освіти м. Рівне.....	20
Рис. 20.	Стратегічне бачення, стратегічні та операційні цілі.....	30

Перелік таблиць

Таблиця 1.	Кількість підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності м.Рівне.....	12
Таблиця 2.	Показники роботи малого бізнесу у м. Рівне.....	12
Таблиця 3.	Найбільші роботодавці.....	13
Таблиця 4.	Обсяг капітальних інвестицій по м.Рівне.....	14
Таблиця 5.	Стратегічні, операційні цілі та завдання.....	31
Таблиця 6.	Сфери додаткових втручань, які потребують залучення зовнішніх ресурсів.....	31
Таблиця 7.	Узгодженість операційних цілей Стратегії з цілями Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року.....	42
Таблиця 8.	Загальні показники соціально-економічного розвитку громади.....	44

Перелік скорочень

ВВП – валовий внутрішній продукт
ВПК – військово-промисловий комплекс
ЄС – Європейський Союз
ЖКГ – житлово-комунальне господарство
ЗНЗ – загальноосвітні навчальні заклади
ЗНО – зовнішнє незалежне оцінювання
ЗСУ – збройні сили України
КУВ – Комітет з управління впровадженням Стратегії
НСЗУ – Національна служба здоров'я України
ОВКП ВКГ – обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства
ОСББ – Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку
ПМД - первинна медична допомога
ПП – приватне підприємство
ПрАТ – приватне акціонерне товариство
США – Сполучені Штати Америки
ТзДВ – товариство з додатковою відповідальністю
ТзОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
ФОП – фізична особа-підприємець
ЦНАП – центр надання адміністративних послуг
USAID – агентство США з міжнародного розвитку

ЗВЕРНЕННЯ ДО ГРОМАДИ

Шановні рівняни!

Особливістю створення цієї Стратегії стало врахування усіх ключових ідей щодо розвитку нашої громади, які народжувались у різних середовищах та в різний час. У процес стратегування були залучені управлінці міської ради; були проведені обговорення з представниками наукових кіл, громадських організацій, бізнесу, депутатського корпусу; вивчався досвід розвитку інших міст та результати опитувань громадської думки.

Ми спільно сформуваємо стратегічне бачення розвитку Рівненської громади на довгострокову перспективу, визначили вектори росту на 7 років, та найголовніше – ми знаємо, що потрібно робити, аби цього досягти. Сім років – надто короткий термін, щоб подолати всі проблеми, які накопичувалися десятиліттями. Тому, передусім, ми будемо фокусувати наші зусилля на досягненні цілей, що здатні запустити розвиток нашої громади:

- посилення ролі мешканців в управлінні громадою;
- розвиток малого бізнесу та самозайнятості населення, реалізація економічного потенціалу громади;
- розвиток передумов для самореалізації молоді;
- розвиток інфраструктури громади;
- турбота про здоров'я мешканців;
- розвиток рекреаційних та туристичних можливостей.

Для ефективного впровадження стратегії нам буде потрібно мобілізувати ресурси з усіх доступних джерел – місцевого та державного бюджетів, міжнародних донорських та кредитних установ, бізнесу. Однак, найбільший потенціал для розвитку громади зосереджений у її мешканцях. Ми прагнемо щоб кожен рівнянин розпочав зміни із себе, свого помешкання, свого двору та вулиці. Тільки тоді ми зможемо побудувати гарну і щасливу громаду, в якій буде приємно працювати, комфортно жити та цікаво проводити дозвілля. Наша стратегія – дороговказ, який зможе привести нас до реалізації цієї мети. Спільними зусиллями змінимо нашу Рівненську громаду!

З повагою,
Рівненський міський голова

Олександр Третяк

1. ПРОЦЕС РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ

Розроблення Стратегії розвитку міста Рівного розпочалося ще в 2018 році, а окремі заходи, щодо обговорення довгострокових концепцій розвитку громади відбувалися і раніше. 20 жовтня 2020 року Рівненська міська рада рішенням № 8134 затвердила Стратегію розвитку Рівного на період до 2040 року, однак, без плану заходів з її реалізації і каталогу технічних завдань на проекти розвитку.

Після місцевих виборів 25 жовтня 2020 року виникла необхідність провести актуалізацію Стратегії, враховуючи:

- розширення територіальної основи громади завдяки приєднанню смт. Квасилів,
- потребу синхронізації часового горизонту планування зі стратегічними планувальними документами регіону та України (Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки¹ затверджена Постановою КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695; Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2027 року² затверджена рішенням Рівненської обласної ради від 13 березня 2020 року №1618),
- необхідність розроблення плану заходів з реалізації стратегії.

Розпорядженням міського голови від 03.03.2021 № 245-р затверджено склад робочої групи та графік заходів з оновлення Стратегії та підготовки плану заходів з реалізації Стратегії на 2021-2023 роки.

Методичний супровід стратегічного планування забезпечували зовнішні консультанти Маркіян Дацишин і Василь Кашевський.

У рамках актуалізації Стратегії були оновлені та доповнені дані соціально-економічного аналізу та SWOT-аналізу громади.

16 квітня 2021 року відбулося на засідання робочої групи, під час якого були проведені:

- презентація та обговорення результатів оновленого соціально-економічного аналізу громади, обговорення прогнозів та сценаріїв розвитку громади,
- уточнення стратегічного бачення та окремих факторів SWOT-аналізу,
- визначення стратегічних, операційних цілей та завдань Стратегії,
- обговорення щодо оголошення про підготовку технічних завдань на проекти розвитку, які відповідають завданням Стратегії.

Упродовж квітня та травня 2021 року відбувалася підготовка технічних завдань на проекти розвитку, які відповідають завданням Стратегії.

17 червня та 02 липня 2021 року відбулися розширені засідання робочої групи, під час яких відбулося обговорення ідей проектів, які надійшли від виконавчих органів Рівненської міської ради та громадськості.

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

² <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/strategiya-rozvytku-rivnenskoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku/>

2. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ

Демографія

Демографічна ситуація у громаді є ключовою для стратегічного планування і має належним чином враховуватися при формуванні цілей і завдань розвитку громади.

Станом на 01.01.2021 постійне населення Рівненської територіальної громади (з урахуванням приєднаного у жовтні 2020 року смт Квасилів) склало 249,6 тис. осіб.

Протягом останнього десятиріччя демографічна ситуація погіршується у результаті зменшення народжуваності та збільшення смертності. У 2019 році вперше зареєстровано природне скорочення населення, яке продовжує поглиблюватися. На зміну чисельності жителів впливають і міграційні процеси, для яких характерне від'ємне сальдо, попри постійний притік до міста мігрантів (4 – 6 тис осіб щороку), передусім з півночі Рівненської області.

На статево-віковій піраміді чітко окреслилася “демографічна яма” у категорії 18-21-річних жителів, а також – серед 12-15-річних осіб жіночої статі. Надалі це зумовлюватиме ще меншу народжуваність, посилюючи уже помітну тенденцію до зменшення чисельності дітей дошкільного віку (див. рис).

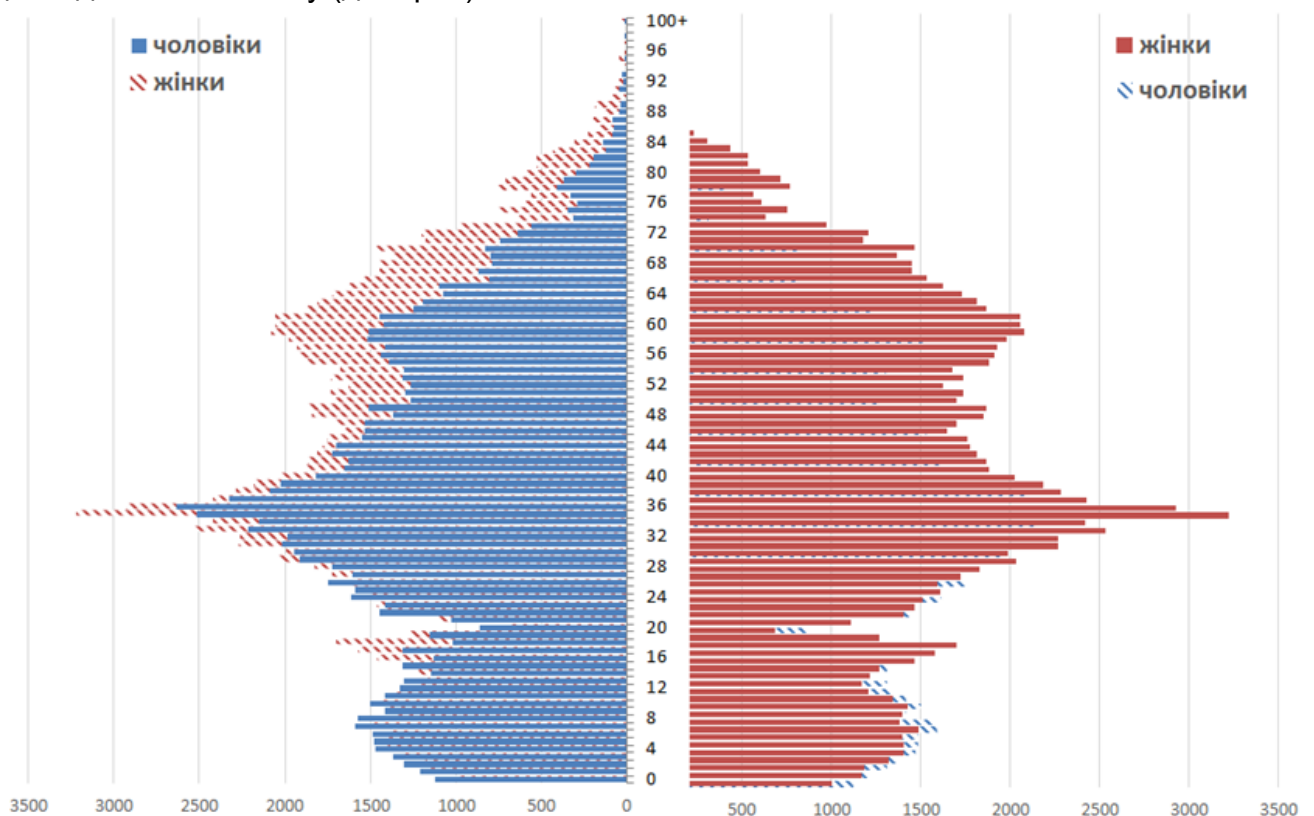

Рис. 1. Статево-віковий розподіл населення м.Рівне, на 1.01.2020, осіб

(джерело: Головне управління статистики в Рівненській області)

Порівняння демографічних тенденцій Рівненської громади з подібними сусідніми обласними центрами (містами-«конкурентами») дає можливість для коректнішого аналізу ситуації. Частка дітей віком до 16 років у Рівному є вищою, аніж у Луцьку, Тернополі та

Житомирі. Відтак, демографічне навантаження на 1000 осіб працездатного віку у Рівному є вищим. Водночас негативна динаміка природнього приросту населення є характерною для практично усіх українських міст.

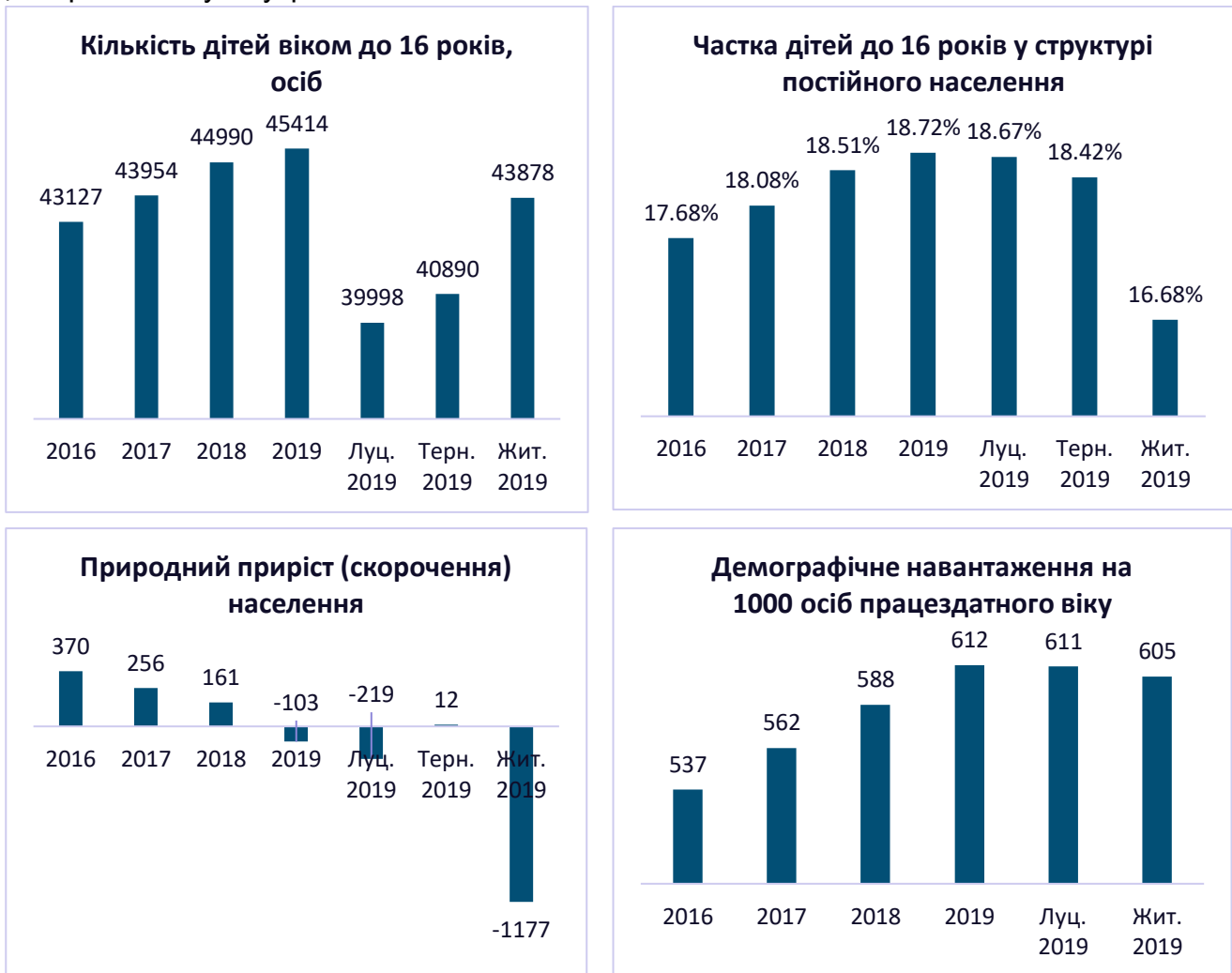

Рис. 2. Окремі демографічні показники

Задоволеність рівнян публічними послугами

За даними соціологічного опитування «Шосте всеукраїнське муніципальне опитування»³, місто Рівне займає 12-е місце серед обласних центрів України за значенням Індексу задоволеності якістю сфер та послуг у місті з показником 2,9 балів (за 5-ти бальною шкалою, де 1 – означає «жахливо», 5 – «відмінно»). При цьому протягом 2019-2020 років оцінки рівнян залишалися без змін.

³ Опитування проведене Соціологічною групою «Рейтинг» від імені Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту за кошти USAID. Протягом січня-лютого 2020 року опитано 19200 респондентів у 24 обласних центрах України, включаючи Маріуполь та Северодонецьк. Статистична похибка для кожного міста не перевищує $\pm 3,5\%$. Повний звіт розміщений за посиланням http://ratinggroup.ua/research/regions/shestoy_vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html

Лідер рейтингу - місто Вінниця має зведений результат на рівні 3,5 бали. Відтак, результат Рівного свідчить про значний потенціал для підвищення оцінки задоволеності жителями якістю сфер та послуг в місті.

З іншого боку, рейтингові позиції «конкуrentів» Рівного є подібними: Луцьк, Тернопіль мають дещо кращі результати (по 3,0 бали і 8-е та 10-е місця відповідно); натомість Житомир - на 14-му місці (2,8 балів).

Рис. 3. Зведений рейтинг обласних центрів України за Індексом задоволеності якістю 22 сфер та послуг в місті

(джерело: Шосте всеукраїнське муніципальне опитування⁴)

Серед послуг та сфер міста рівняни найкраще оцінюють водопостачання (4% - відмінно, 53% - добре), школи, публічні парки та сквери, заклади культури, садочки (у межах 1-3% - відмінно, 34-38% - добре).

Найгірше у Рівному респонденти оцінили такі сфери і послуги: паркування (19% - жахливо, 42% - погано), розвиток промисловості, рівень доступу для людей з інвалідністю, дороги (у межах інтервалу 19-20% - жахливо, 37-39% - погано), а також - медичні заклади (14% - жахливо, 27% - погано).

Серед відповідей на питання “Які три сфери повинні бути пріоритетними для новообраної влади Вашого міста після місцевих виборів (25.10.2020)?” найчастіше зустрічалися: створення робочих місць, медичні заклади (по 30%), дороги (23%), боротьба з корупцією (20%), ЖКГ (18%), соціальний захист (15%).

На час проведення опитування (початок 2020 року), 72% опитаних вважали корупцію суттєвою проблемою на рівні міської влади. Третина респондентів давали хабарі в медичних закладах, ще 19% - в закладах освіти.

⁴ Детальніше див. http://ratinggroup.ua/research/regions/shestoy_vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html

Кожен п'ятий опитаний мав досвід спілкування з місцевою владою Рівного протягом 2019-2020 років. Серед них лише приблизно 30% «високо» або «добре» оцінили послуги муніципалітету. У динаміці усі оцінки якості отриманих послуг погіршилися.

У рамках цього опитування також досліджувалися оцінки можливостей, які надає місто для своїх жителів. Загалом респонденти у Рівному найбільше задоволені можливістю вільно реалізовувати свої духовні потреби, вільно висловлювати власні думки, вільно пересуватися містом, різноманітно проводити дозвілля. Натомість містяни найбільше незадоволені відсутністю можливостей отримувати достатньо грошей за свою роботу.

Відносно зручним жителі вважають місто для пішоходів й пасажирів громадського транспорту. Найменш зручним для людей з обмеженими можливостями, велосипедистів та людей з дитячими колясками.

Рівень відчуття особистої безпеки у місті за останній рік дещо знизився. 51% загалом почувують себе у безпеці у місті після настання темряви (у 2019 - 56%). Водночас 45% почувують себе небезпечно (минулого року - 39%). У результаті загальний індекс у цій сфері знизився. Відчуття безпеки прямо залежить від оцінок роботи міської влади: ті, хто задоволений розвитком міста, відчувають себе у ньому безпечніше.

Протягом 25.08-1.10 в рамках проєкту МОП та ПРООН «Розширення економічних можливостей жінок як відповідь на кризу COVID-19 в Україні» було проведено опитування жінок-підприємниць Рівненської ТГ. Частина питань анкети стосувалась оцінки якості публічних послуг. Зокрема, високу оцінку мають чистота громадських місць, якість навчання в школах та дитячих садочках, доступність позашкільних занять. Натомість жінки-підприємниці вважають недостатньої якості дистанційне навчання, вивезення сміття, стан каналізації, медичну допомогу, стан адаптації громадських місць для людей з інвалідністю.

Посилання на анкету: <https://docs.google.com/forms/d/1fQdbHEp2ql3tTM9fEJceCPgy2vthBFyYePqM0bGCPXg/edit>

Оцінка конкурентоспроможності Рівного

За даними дослідження «Індекс конкурентоспроможності міст 2019/2020»⁵, місто Рівне посіло 10-ту сходинку (54,53 бали) серед 24 міст України. Такі результати базуються на проведених інтерв'ю з представниками суб'єктів підприємницької діяльності та висновках аналізу статистичних та інших відкритих даних.

Індекс охоплює 10 компонентів⁶ врядування в економічній сфері, по кожному з яких Рівне продемонструвало дуже різні результати. Найкращі показники міста за компонентами «Започаткування бізнесу» та «Ресурси для розвитку» (обидва - 6-е місце). Найслабші - «Неформальні платежі та корупція» (23-є місце) і «Доступ до публічного майна» (20-е місце).

Серед основних перешкод, з якими опитані зіштовхуються при веденні бізнесу у Рівному, найчастіше називали «високі податки», «брак кваліфікованої робочої сили» та «низький

⁵ Дослідження проведене в 23 обласних центрах України та м.Київ Програмою USAID «Конкурентоспроможна економіка України» у партнерстві з компанією Інфо Сапієнс та Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій на основі даних, отриманих через особисті інтерв'ю з представниками суб'єктів підприємницької діяльності (у Рівному опитано 211 респондентів, з яких 130 - підприємств-юридичних осіб та 81 ФОП) та результатів кабінетних досліджень. Повний звіт розміщений за посиланням: http://www.ier.com.ua/ua/mci/Report_19-20

⁶ А саме: 1. Започаткування бізнесу; 2. Доступ до публічного майна; 3. Прозорість та відкритість даних; 4. Вартість дотримання законодавства; 5. Податки та збори; 6. Неформальні платежі та корупція; 7. Безпека ведення бізнесу; 8. Лідерство міської влади; 9. Ресурси для розвитку; 10. Підтримка інновацій.

попит споживачів» (35,0%, 33,9% та 29,6% респондентів відповідно). Ще 20,3% опитаних згадали про брак фінансових коштів.

Важливо, що у Рівному лише 8% респондентів оцінюють якість місцевої робочої сили на «відмінно» та «добре». Окрім того, лише 9,9% опитаних дають позитивні оцінки професійно-технічній освіті працівників на місцевому ринку праці. У результаті - 58,2% респондентів вважають, що недостатня підготовка працівників є серйозною перешкодою для ведення бізнесу, а 69,8% - відчувають проблему браку робочої сили.

Місцевий бюджет

У результаті національної політики фінансової децентралізації, міський бюджет Рівного зростав на 27-37% щороку протягом 2015-2017 років. Однак у наступні два роки ріст припинився. У «ковідному» 2020 році зафіксовано падіння доходів міського бюджету на 12%, які заплановано компенсувати бюджетом Рівненської громади на 2021 рік.

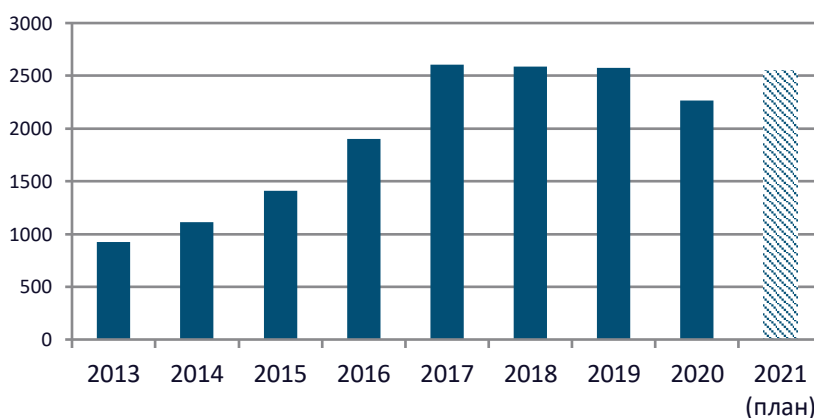

Рис. 4. Доходи бюджету м.Рівне (з 2021 року - Рівненської ТГ), млн. грн.

(Джерело: openbudget.gov.ua)

У структурі власних доходів загального фонду бюджету міста Рівного за 2020 рік найбільшу частку займають податок на доходи фізичних осіб (65,62%), єдиний податок (15,93%), акцизний податок (8,26%).

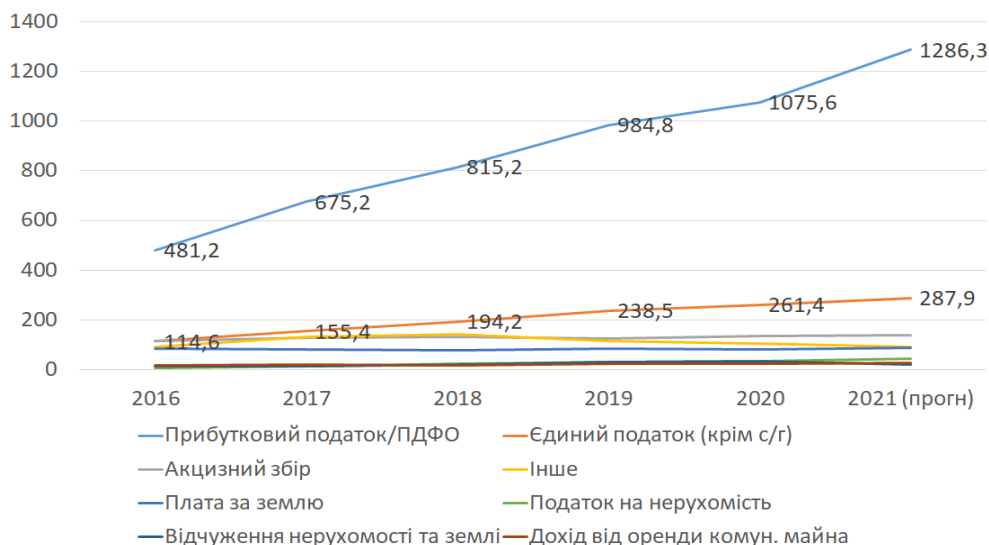

Рис. 5. Динаміка власних доходів бюджету міста Рівного/Рівненської ТГ, млн.грн.

Протягом 2020 року з бюджету міста проведено видатків та кредитування в сумі 2 184 млн. грн (у тому числі по спеціальному фонду бюджету – 403,9 млн. грн). У структурі видатків 80,4 % складають захищені статті, з яких заробітна плата з нарахуваннями – 61%.

У галузевій структурі видатків міського бюджету за 2020 рік найбільшу питому вагу займають видатки на освіту (47,6%), економічну діяльність, інші діяльності (15,5%), житлово-комунальне господарство (9,8%), охорону здоров'я (8,8%),

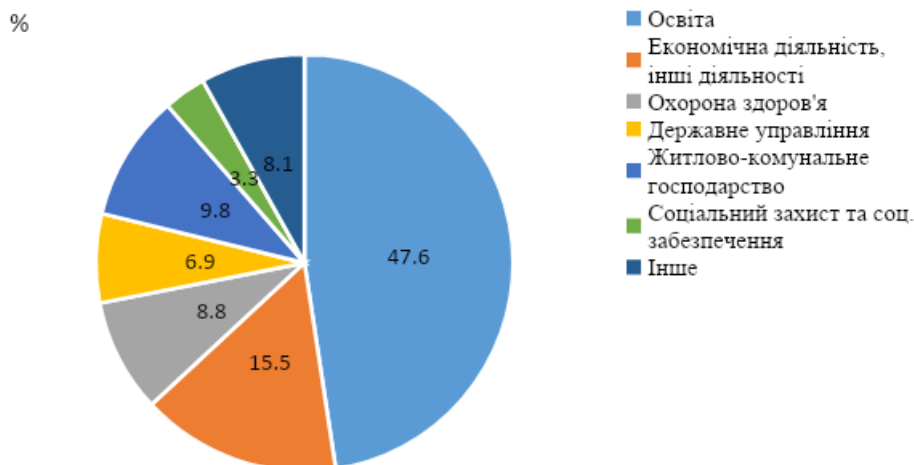

Рис. 6. Структура видатків бюджету міста Рівного за 2020 рік за галузевим розподілом

Нещодавнє обов'язкове запровадження для всіх місцевих бюджетів України програмно-цільового методу у бюджетуванні мало б забезпечити чітку «прив'язку» бюджетних видатків до індикаторів успішності виконання пріоритетних завдань. Для цього у паспорті кожної бюджетної програми мають визначатися чотири групи планових показників (показники затрат, продукту, ефективності і якості бюджетної програми), на основі досягнення яких можна робити висновок щодо адекватності витрачання бюджетних коштів згідно визначених пріоритетів.

Водночас аналіз паспортів бюджетних програм головних розпорядників бюджетних коштів Рівненської міської ради за 2019-2021 роки⁷ засвідчив потребу у підвищенні ефективності застосування такого інструменту та сумісності з місцевими цільовими програмами. Зокрема привертає увагу різні підходи до формування переліку результативних показників, а також домінування показників затрат і продукту.

⁷ Проведено моніторинг паспортів 100, 105 і 78 бюджетних програм у 2019, 2020 і 2021 роках відповідно.

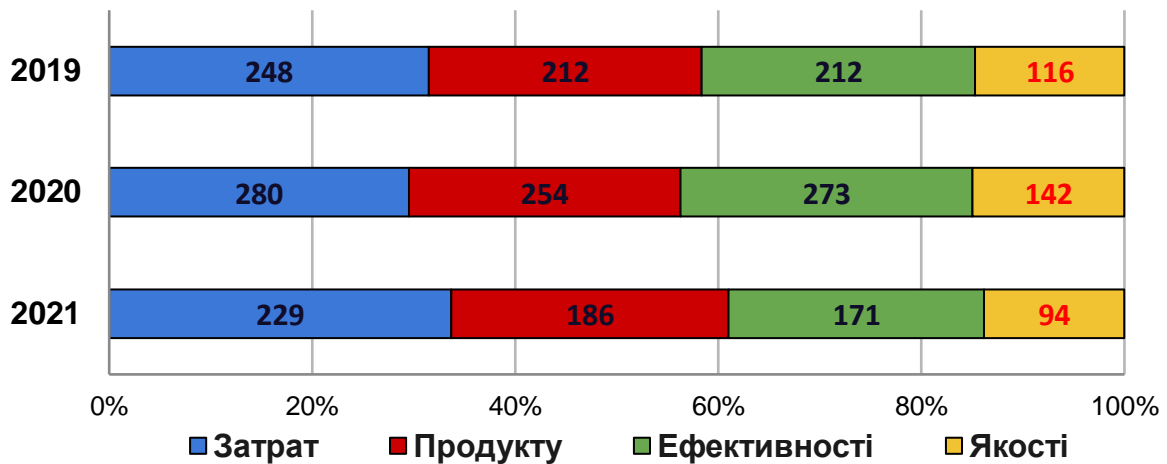

Рис. 7. Частота застосування результативних показників (у розрізі чотирьох груп) у паспортах бюджетних програмах всіх головних розпорядників бюджетних коштів Рівненської міської ради

Підприємництво

За даними Єдиного державного реєстру, станом на 1 січня 2021 року в місті Рівне обліковується 28,2 тис. суб'єктів підприємницької діяльності, з них 17,3 тис. фізичних та 10,9 тис. юридичних осіб. З початку звітної року здійснили реєстрацію 2 389 суб'єктів підприємницької діяльності, з них 1 911 фізичних та 478 юридичних осіб, скасували реєстрацію 1 830 суб'єктів підприємницької діяльності, з них 1 795 фізичних та 35 юридичних особи.

За даними Головного управління статистики у Рівненській області у 2019 році місті функціонувало 3 101 підприємство, в тому числі 2 965 малих, 135 середніх та 1 велике підприємство.

Таблиця 1. Кількість підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності м.Рівне

(Держстат в межах статистичного спостереження «Структурні зміни в економіці України та її регіонів»)

Показники	2016	2017	2018	2019
Усього, одиниць	2365	2746	2874	3101
з них малі підприємства	2259	2644	2752	2965

Таблиця 2. Показники роботи малого бізнесу у м. Рівне

Показники	2016	2017	2018	2019
Кількість малих підприємств на 10000 наявного населення, од	91	107	112	120
Кількість найманих працівників, осіб	13414	13887	13633	13899
Питома вага найманих працівників на малих підприємствах в загальній кількості найманих працівників, %	37,3	39,5	33,3	31,2
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) малих підприємств, млн.грн	8025,2	9962,8	10644,3	11289,0

Питома вага реалізованої продукції малих підприємств в загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг), %	34,2	36,3	35,3	34,5
--	------	------	------	------

Таблиця 3. Найбільші роботодавці

Підприємства	Основний вид діяльності
ПрАТ "Рівнеазот"	Виробництво добрив і азотних сполук
ТзОВ "Високовольтний союз – РЗВА"	Виробництво електророзподільної та контрольної апаратури
ПрАТ "Агроресурс"	Виробництво радіаторів і котлів центрального опалення
ПрАТ "Рівненська фабрика нетканих матеріалів"	Виробництво нетканих текстильних матеріалів та виробів з них, крім одягу
ТзДВ "Поліссяхліб"	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
ТзДВ "Рівненський домобудівний комбінат"	Виготовлення виробів із бетону для будівництва
ТзОВ "Хлібодар"	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
ПрАТ "Рівне-Борошно"	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
ПП "Фірма "Міс"	Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів
ТзДВ "Рівненський завод будматеріалів"	Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів із випаленої глини
МПП НВФ "Продекологія"	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
НВП УТОГ	Виробництво меблів для офісів підприємств торгівлі
ТзОВ "Планета-Друк"	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари
ТзОВ "Рівень-ЛТД"	Виробництво пива
ПП Фірма "Фарматон"	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів
ТзОВ "Реноме-партнер"	Виробництво будівельних виробів із пластмас
ТзОВ "Радема"	Виробництво олії та тваринних жирів
ОВКП ВКГ "Рівнеоблводоканал"	Каналізація, відведення й очищення стічних вод
ПП "Патар"	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів
ПАТ "Рівнегаз"	Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи
ПрАТ "Рівнеобленерго"	Передача електроенергії
ТзОВ "Рівнетеплоенерго"	Виробництво та постачання пари, гарячої води
ТзОВ "Морган Феніче"	Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі

На території селища Квасилів працюють промислові підприємства: ПАТ «Рівнесільмаш»; меблева фабрика «Морган Феніче»; Квасилівський ливарномеханічний завод; ТзОВ

«Виробничо-торгівельна компанія «Еколайн»; ТзОВ «Агросвіт»; ТзОВ «Агрохіммаркет», ТзОВ «Агрохімпак», ТзОВ «Річ Ленд», ТзОВ «Віксус», ТзОВ «Екопапір».

Станом на 01.01.2021р. у місті функціонує 1329 магазинів продовольчих та непродовольчих товарів; 553 закладів ресторанного господарства; 629 підприємств побутового обслуговування; 38 автозаправних та газових станцій; 103 тимчасові споруди типу кіосків та павільйонів; 19 діючих ринків; 4 гіпермаркети; 4 торгово-розважальні центри.

Починаючи зі звіту за 2019 рік статистичні дані про роздрібний товарооборот міста відсутні через зміну методики статистичного обліку.

Таблиця 4. Обсяг капітальних інвестицій по м. Рівне

Показники	Роки			
	2016	2017	2018	2019 ¹
Обсяг капітальних інвестицій, млн.грн	1617,1	1884,3	2141,3	2186,5
Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на 1 особу, грн.	6616,5	7736,9	8807,3	8993,2

¹ Дані за січень–грудень 2019 року. Починаючи зі звіту за 2019 рік, формування інформації в розрізі міст обласного значення та районів не передбачено планом державних статистичних спостережень.

У 2020 році будівельними підприємствами міста вироблено будівельної продукції у фактичних цінах на суму 1 671,0 млн грн, що в 1,3 рази більше, ніж у 2019 році.

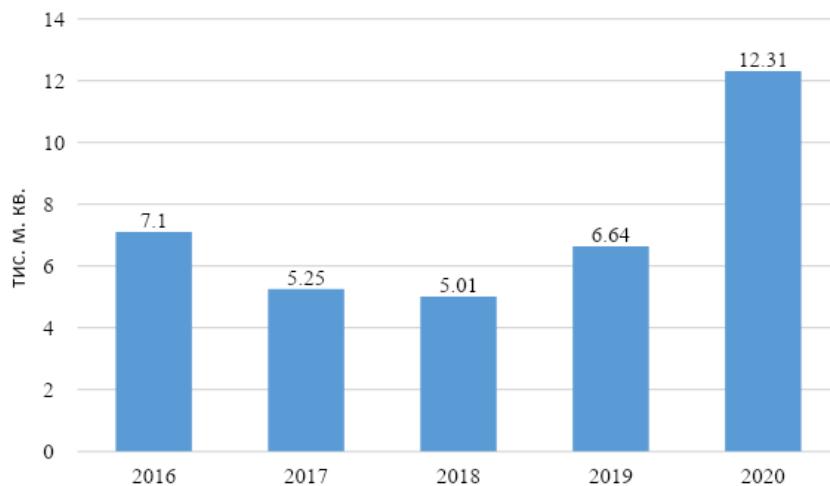

Рис. 8. Прийняття в експлуатацію житла, за рахунок усіх джерел фінансування

Протягом 25.08-1.10 в рамках проєкту МОП та ПРООН «Розширення економічних можливостей жінок як відповідь на кризу COVID-19 в Україні» було проведено опитування жінок-підприємниць Рівненської ТГ. Жінки-підприємниці сконцентровані в сфері роздрібною торгівлі, наданні індивідуальних послуг, громадського харчування та освіти. Пандемія мала значний негативний вплив і кожен 7 бізнес мусив призупинити діяльність, скорочувати працівників. Найбільшими проблемами також названі застарілі державні сервіси, низька купівельна спроможність споживачів, неузгодженості в законодавстві та високі податки. Сподівання покладаються на державні та місцеві програми підтримки, а

також інформування про можливості для розвитку жіночого підприємництва. Загалом надано 57 відповідей. Посилання на анкету: <https://docs.google.com/forms/d/1fQdbHEp2qI3tTM9fEJceCPgy2vthBFyYePqM0bGCPXg/edit>

Зовнішньоекономічна діяльність

Протягом останніх років помітні зміни у зовнішній торгівлі економічних суб'єктів громади:

- зростають обсяги експорту товарів (+57% за 2018-2020 роки; при цьому найбільшу динаміку демонструють продукти рослинного походження);
- зменшується негативне сальдо зовнішньої торгівлі (з 51 млн.дол. США до 8 млн.дол у 2020р.);
- диверсифікується географічна структура експорту, передусім за рахунок майже двократного зростання поставок до країн ЄС.

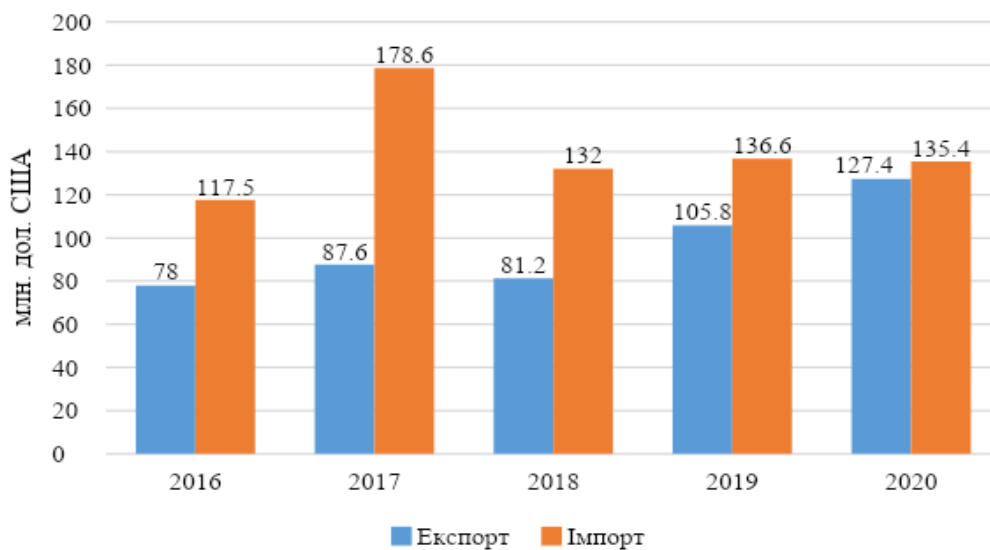

Рис. 9. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами у м. Рівне

Просторове планування і земельні ресурси

Генеральний план міста Рівного затверджений рішенням Рівненської міської ради від 10.12.2003 (коригування затверджене рішенням Рівненської міської ради від 11.04.2008). План зонування території міста Рівного затверджений рішенням Рівненської міської ради від 22.12.2011.

Завдання Програми створення, розроблення (оновлення) містобудівної та іншої документації міста Рівного на 2019-2022 роки (рішення Рівненської міської ради від 20.12.2018) щодо розробки нової редакції Генерального плану міста Рівного не було виконане.

Генеральний план смт Квасилів, розроблений РФ "Діпромісто" ім. Ю.М. Білоконя в 2006 році та План Зонування смт Квасилів, розроблений ПП "Землебудпроект" в 2015 році.

Житловий фонд і ОСББ

Житловий фонд міста Рівного станом на 01.01.2021 налічує 1 221 багатоквартирних житлових будинків, в тому числі гуртожитків (без врахування будинків садибного типу

приватного сектору), з яких житловий фонд ОСББ – 662 будинки (з них: 38 будинків знаходяться на утриманні управлінських компаній, а 624 будинки на самообслуговуванні); 463 будинки обслуговуються управляючими компаніями; утримання 60 будинків здійснюється співвласниками самостійно.

За 2020 рік створено та зареєстровано ОСББ в 68 багатоквартирних будинках.

Інфраструктура

Загальна протяжність вулично-шляхової мережі міста становить 300,5 км, загальна протяжність мостів та шляхопроводів – 0,7 км. За 2020 рік на дорожно-мостове господарство використано 132 076,7 тис. грн (на утримання та поточний ремонт).

Протягом 2016-2020 років споживання енергоносіїв у м.Рівне і смт Квасилів суттєво змінилося. Найбільше скорочення зафіксовано для природного газу (населення – на 40%, промисловість – на 30%); дещо менше – для тепlopостачання (по 20% обидві категорії споживачів). Натомість зросли обсяги споживання електроенергії (населення – на 11%, промисловість – на 16%).

Рис. 10. Споживання природного газу у м. Рівне та смт Квасилів, тис.м.куб.
(дані АТ «Рівнегаз»)

Рис. 11. Споживання тепlopостачання, Гкал
(дані ТОВ «Рівнетеплоенерго»)

Рис. 12. Споживання електроенергії, МВт.год.
(дані ПрАТ «Рівнеобленерго»)

Рис. 13. Споживання питної води у м.Рівне і смт Квасилів, тис.м.куб
(дані РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал»)

Послуги водопостачання (з 146 артезіанських свердловин) і водовідведення надає підприємство обласної ради «Рівнеоблводоканал». Така ситуація обмежує можливості впливу міської влади у цій сфері. Ще більшої вразливості додає той факт, що основні потужності очистки стоків знаходяться у приватній власності (каналізаційно-очисні споруди є складовими виробничих комплексів Рівнеазот та Рівненського льонокомбінату).

Екологія

Загальна площа усіх зелених насаджень в місті складає 563,9 га, в т.ч. на території міста розташовані 10 парків, загальною площею 104,4 га. Одним з найбільших, є парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення ім. Т. Шевченка площею 22,8 га. Сквери займають 32,75 га, набережні та бульвари - 23,3 га.

Водночас у результаті процесів індустріалізації і урбанізації зростають викиди шкідливих речовин у атмосферу. Поєднання двох джерел забруднення (57 підприємств промисловості та автомобільного транспорту) створює загрозу для життя і здоров'я жителів громади.

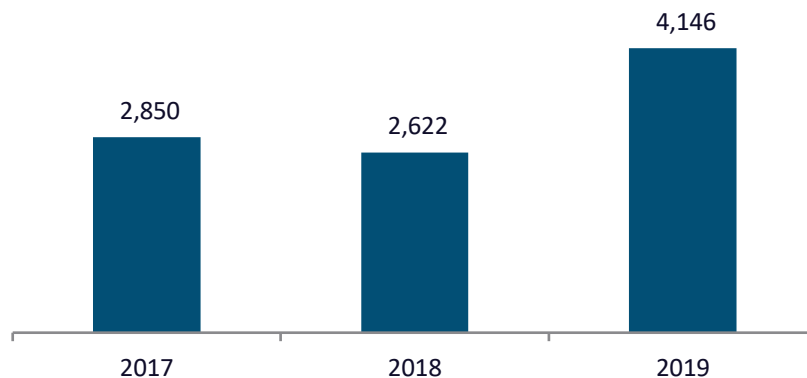

Рис. 14. Викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря (смт Квасилів і м.Рівне)

Особливим викликом для розвитку громади є забрудненість Басівкутського водосховища та центральної водної артерії міста - річки Устя. Ключові фактори - як кліматичні зміни, так і антропогенне навантаження (зокрема неочищені стоки з домогосподарств приватного сектору на березі водосховища). Крім того, певні ділянки берегів річки у межах міста хаотично забудовані, а деякі є непрохідними і використовуються як сміттєзвалища.

Відсутність централізованого водовідведення в секторі індивідуальної забудови міста Рівного також негативно позначається на стані ґрунтових вод. Адже нечистоти з численних септиків десятиліттями фільтруються в підземні водоносні горизонти й забруднюють ще донедавна питну артезіанську воду. Як наслідок: перший водоносний горизонт забруднений нітратами настільки, що майже всі старі свердловини водозабору в найвищому крейдянному горизонті виведено з експлуатації. Із десяти таких робочих свердловин на території міста Рівного експлуатуються нині тільки дві, поглиблені для використання. Нині воду піднімають зі свердловин, що мають глибину 100 і 600 метрів. Тому єдиним виходом з даної ситуації є побудова централізованої каналізації.

Існуюча система водовідведення дощових стоків є технічно застарілою, тому надзвичайно актуальною є проблема підтоплення міських територій. Підтоплення призводить до забруднення води і ґрунтів, заболочення ділянок землі, розвитку небезпечних гідрологічних процесів, пошкодження або руйнування будівель, споруд і мереж, погіршення стану забудованих територій та санітарних умов проживання людей.

Щодня Рівненська громада генерує понад 300 тонн твердих побутових відходів, які вивозяться на полігон та захороняються без переробки. Міський сміттєзвалювальний полігон розташований на землях Шпанівської сільської ради, площею 21,15 га і розрахунковим терміном експлуатації – до 2028 року.

Медичне обслуговування

У результаті реформи національного рівня, починаючи з 2019 року усі 9 закладів охорони здоров'я міста Рівного (реорганізовані у комунальні некомерційні підприємства) заключили договори з Національною службою здоров'я України. Це призвело не лише до кардинальної зміни моделі фінансування галузі, але й до рекордного зростання загальної суми фінансування.

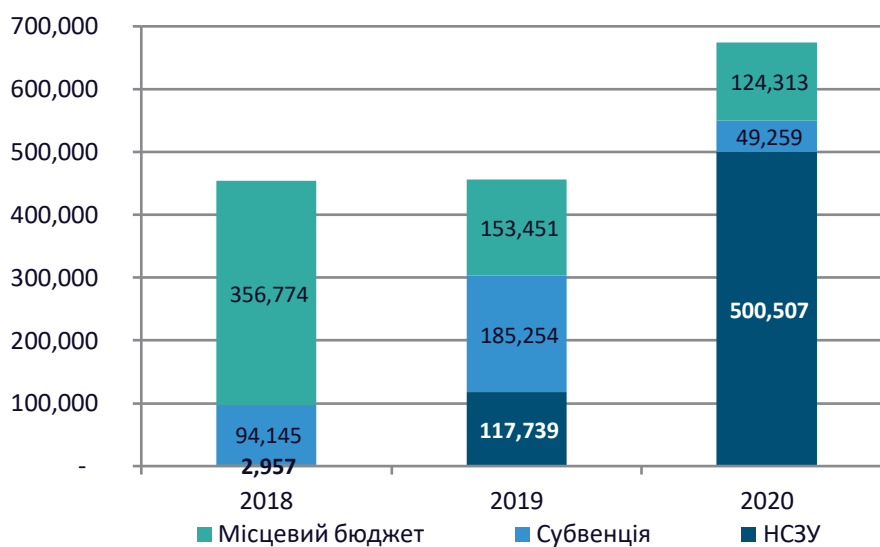

Рис. 15. Джерела фінансування закладів охорони здоров'я м.Рівне

(джерело: Управління охорони здоров'я)

На початок 2021 року у місті працювало 16 надавачів первинної медичної допомоги (ПМД), з яких 9 - приватної форми власності. Запровадження прямих договірних відносин надавачів ПМД з Національною службою здоров'я України посилило адміністративну автономність перших та створило фінансові стимули для підвищення якості медичного обслуговування. Водночас залишається проблемною пішохідна доступність місць надання первинної меддопомоги (див. карту). Наразі 201 лікар "первинки" працюють у 36 місцях надання меддопомоги (у т.ч. 34 лікарі у 10 приватних).

Протягом десятиріч у громаді сформувалася загрозна ситуація, коли дві третини всіх випадків смерті спричинені серцево-судинними і судинно-мозковими захворюваннями. Вони також ведуть до ранньої інвалідизації населення. Рівень онкологічних захворювань також залишається на високому рівні.

Особливу тривогу викликає стан здоров'я дитячого населення, який має тенденцію до погіршення.

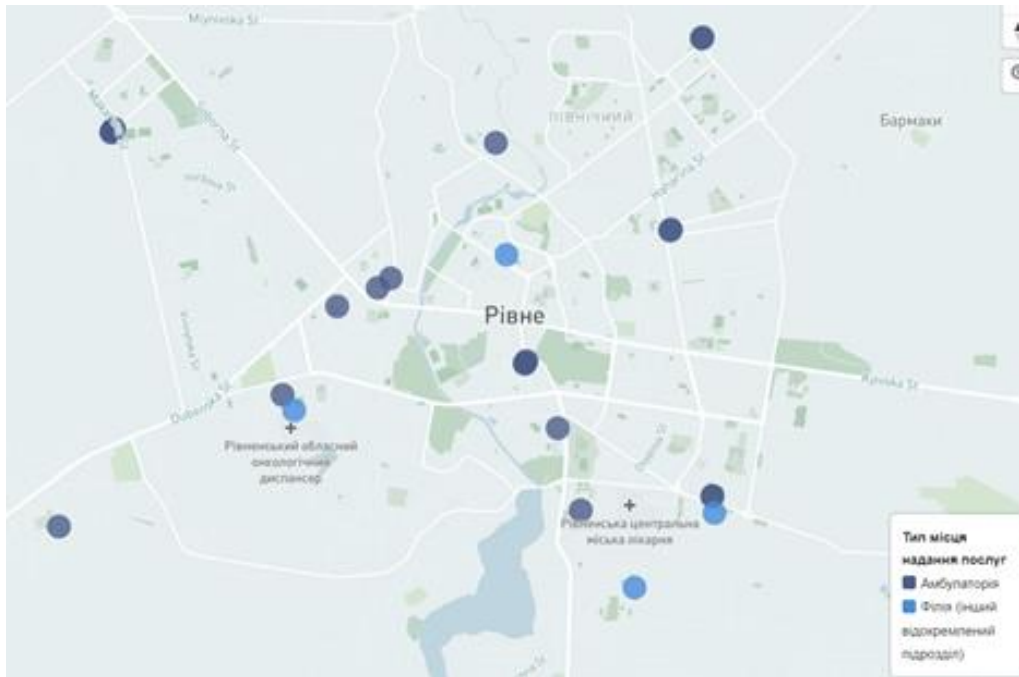

Рис. 16. Карта місць надання первинної медичної допомоги
(джерело: НСЗУ <https://nszu.gov.ua/e-data/dashboard/pmd-map>)

Освіта

У місті налічується 38 закладів дошкільної освіти, 35 закладів загальної середньої освіти, 2 позашкільні заклади, міжшкільний навчально-виробничий комбінат.

Протягом останніх п'яти років спостерігалось зменшення на 10% кількості дітей у дитсадках міста з одночасним зростанням на 18% чисельність школярів/гімназистів/ліцеїстів.

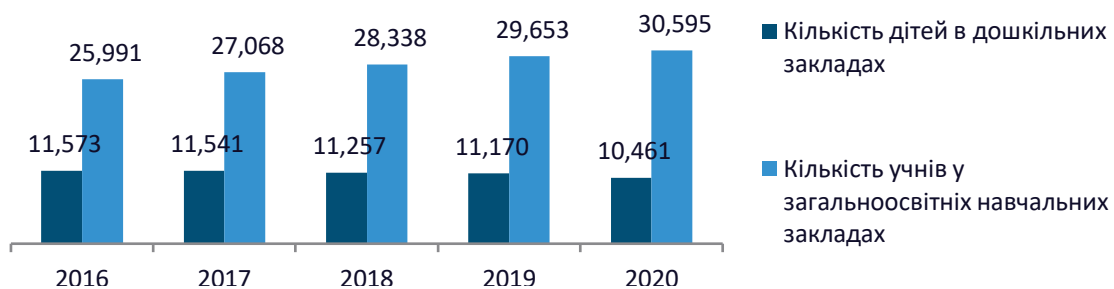

Рис. 17. Кількість дітей у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах, осіб
(дані управління освіти)

У результаті проблема перевантаженості дошкільних закладів міста протягом останніх 5 років дещо пом'якшилася (з 162 дітей на 100 місць у 2016 році - до 118 у 2020 році). З огляду на демографічні тенденції (зменшення народжуваності) у найближчому майбутньому черги до дитсадків зникнуть.

Натомість контингент закладів загальної середньої освіти міста, ймовірно, продовжить зростати за рахунок школярів з прилеглих сільських громад унаслідок профілізації старшої школи, яка має бути завершена в Україні до 2027 року.

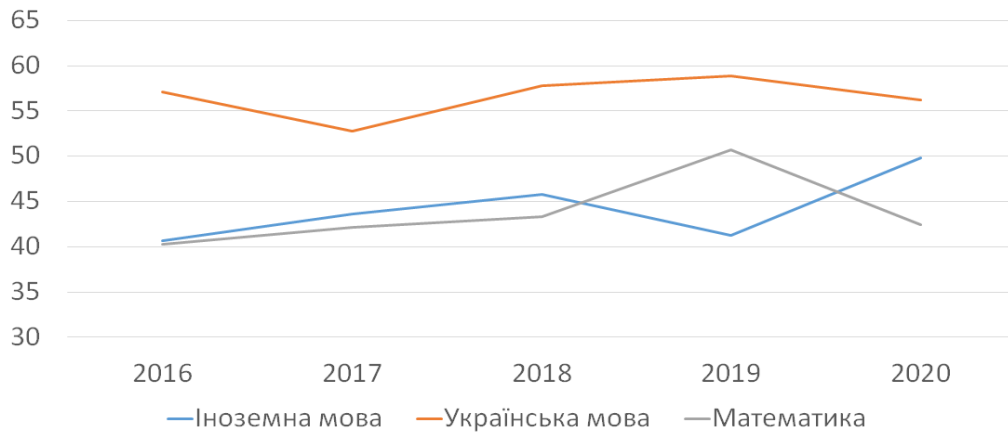

Рис. 18. Частка випускників ЗНЗ, які отримали за результатами ЗНО 160 балів і вище
(джерело: <https://testportal.gov.ua/>)

У місті функціонує 3 університети, 2 інститути, 4 відокремлені структурні підрозділи вищих навчальних закладів, в яких навчається більше 20 тис. студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр»; в 10 коледжах, училищах навчається близько 7,5 тис. студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Найвідоміші з них - Національний університет водного господарства та природокористування, Рівненський державний гуманітарний університет, приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука».

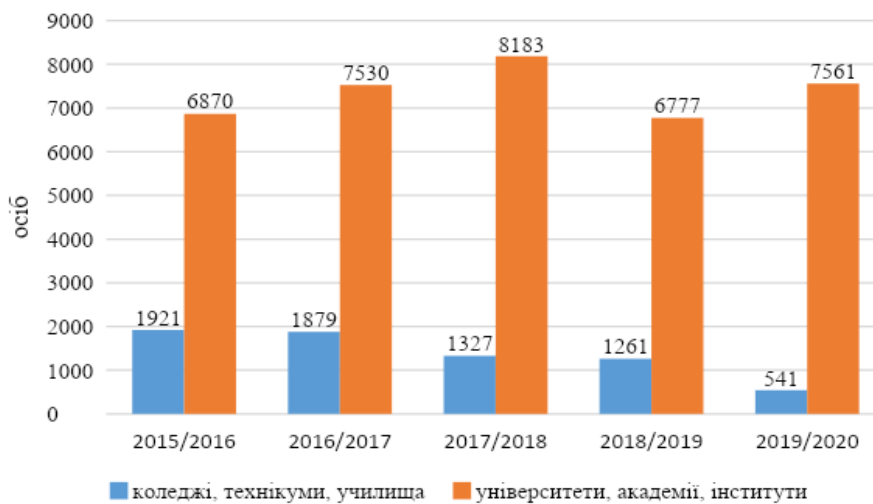

Рис. 19. Випускники закладів вищої освіти м. Рівне

Прогнозовані тенденції, які матимуть вплив на розвиток Рівненської територіальної громади

Скорочення загальної чисельності населення відбуватиметься, передусім, за рахунок зменшення народжуваності, оскільки у віковій структурі населення громади кількість осіб, які входять у репродуктивну фазу життя суттєво менша за кількість осіб, які з цієї фази виходять. Це призведе до зростання демографічного навантаження – в структурі населення частка осіб працездатного віку скорочуватиметься, а непрацездатного (передусім, пенсійного) – зростатиме. Фактором додаткового позитивного впливу на зміну чисельності населення є притік молоді з північних районів області, а негативного – відтік трудових мігрантів.

Загострення міських транспортних проблем, спричинене швидким зростанням кількості автомобілів та, порівняно, повільним застосуванням заходів, спрямованих на більш масове використання мешканцями громадського та вело- транспорту.

Зміна клімату. За останні 30 років середня річна температура в Україні вже зросла на 1°C. Згідно прогнозів міжнародних наукових центрів з дослідження клімату, упродовж наступного століття температура підвищиться на 2-5 °C. Упродовж останніх років все частіше мешканці громади почали відчувати прояви кліматичних змін у вигляді екстремальних хвиль тепла, або інтенсивних опадів, на які не розрахована пропускна здатність міської системи водовідведення. Такі зміни (підсилені антропогенним навантаженням) також негативно впливають і на якість місцевих водних ресурсів (р.Устя, Басівкутське водосховище та ін).

Додатковими факторами ризику, ідентифікованими на етапі стратегування, які можуть мати суттєвий вплив на розвиток громад, є політизація суспільно-політичних та економічних процесів, труднощі забезпечення власних надходжень до місцевих бюджетів, загострення військової агресії з боку Росії, карантинні обмеження.

3. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ

3.1. Сценарії розвитку Рівненської громади

Інерційний сценарій

Інерційний (песимістичний), сценарій розвитку громади формується на основі припущень про те, що баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією: **розвиток громади не є результатом цілеспрямованих дій місцевої влади і є вразливим до викликів і загроз, які стимулюються загальним слабким суспільно-економічним станом країни.**

Базові припущення – глобальний і національний рівень

- Продовжуються епізодичні збройні зіткнення у рамках військового конфлікту на Сході України
- Видатки на оборону, ЗСУ та ВПК займають значний відсоток у Держбюджеті
- Рівень корупції в Україні залишається без змін
- Євроінтеграційні процеси проходить несистемно, замість реальних реформ спостерігаємо їх імітацію
- ВВП України зростає щорічно на 3-4 %
- Інвестиційна привабливість України залишається низькою
- Податковий тиск на підприємців залишається високий, в тіні залишається близько 30% ВВП, у т.ч. 60% малого й середнього бізнесу.
- В умовах зростання тарифів на енергоносії підвищується рівень неплатежів населення, що призводить до поглиблення кризи в ЖКГ. Державна політика у сфері енергозбереження не дає системних результатів.

Базові припущення – місцевий рівень:

- Народжуваність у громаді продовжує повільно скорочуватиметься, міграційні процеси залишаються на тому ж рівні
- Кількість осіб працездатного віку продовжує скорочуватись, частка пенсіонерів у структурі населення зростає
- Інвестиційний і підприємницький клімат без змін
- Інженерна інфраструктура вичерпує запас міцності, частішають аварійні ситуації
- Громада не має бюджетних та кредитних можливостей, які б дозволили здійснювати модернізацію важливої інженерної інфраструктури
- Відсутня взаємодія та співпраця з сусідніми громадами обмежує можливості спільного розвитку

Громада починає відчувати суттєвий демографічний спад, передусім, за рахунок скорочення народжуваності.

Промисловий потенціал громади повільно скорочується без відчутних інвестицій в модернізацію підприємств та підвищення рівня технологічності (переведення на 5-6

технологічні уклади), що відбивається на рівні реальних доходів населення. Розглядаючи можливості розширення, або відкриття нових підприємств, інвестори все частіше віддають перевагу іншим громадам з більш привабливим інвестиційним кліматом. Грошові перекази заробітчан з-за кордону використовуються радше на споживчі витрати, купівлю житлової нерухомості, аніж на інвестування у власну справу.

Більшість населення живе за рахунок роздрібної торгівлі, послуг, бюджетних, пенсійних та соціальних виплат.

Посилюється відтік трудових мігрантів. В умовах скорочення кількості працездатного населення місцеві роботодавці все частіше починають нарікати на брак трудових ресурсів.

За рахунок зменшення попиту та введення в експлуатацію новобудов вартість житлової та комерційної нерухомості знижується.

Сценарій сталого розвитку

Сценарій сталого розвитку (модернізаційний) будується на припущеннях, за яких формуються найсприятливіші зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: **громада активно використовує можливості в умовах швидкого суспільно-економічного розвитку країни.**

Базові припущення – глобальний і національний рівень

- Послідовно впроваджуються системні реформи: судова, місцевого самоврядування і територіальної організації влади, та ін.;
- Посилюються євроінтеграційні процеси: Україна адаптує законодавче поле до законодавства ЄС;
- Внаслідок зміцнення економічної бази та модернізації армії зменшуються ризики ескалації військового протистояння на Сході;
- Видатки на оборону країни та підтримки ЗСУ стабілізуються;
- Україна входить у стабільний 5-8-річний період середньострокового зростання і відновлення економіки;
- Гривня стабільна;
- Інвестиційна привабливість покращується – Україна в стає об'єктом посиленого інвестування;
- Ефективно працює ДФРР, відбір проектів для фінансування відбувається на конкурентній основі;
- Регіон активно впроваджує Стратегію розвитку.

Базові припущення – місцевий рівень

- Громада інтенсивно заохочує мале та мікро-підприємництво, стимулює (у т.ч. фінансово) самозайнятість мешканців;
- Громада формує привабливі інвестиційні пропозиції та здійснює їх активну промоцію;
- Громада використовує можливості співробітництва з сусідніми громадами у сферах транспорту, розвитку інфраструктури, використання земельних ресурсів для економічного розвитку;
- Міська та регіональна влада використовують доступні інструменти залучення ресурсів державного бюджету у проекти, спрямовані на підтримку економіки та стимулювання створення нових робочих місць у експорто-орієнтованих секторах;

- Система освіти орієнтована на підготовку молоді до реалій ринку праці, формує лідерство та вчить самостійно приймати рішення;
- Місцева влада системно впроваджує заходи змістовного дозвілля мешканців та розвиток практик горизонтальної взаємодії і - на цій основі - формування локальної ідентичності;
- Підтримка ініціатив/ задоволення потреб мешканців за рахунок коштів міського бюджету здійснюється через широкий набір конкурсних механізмів, які формують відповідальності та згуртовують громаду.

Міська політика підтримка бізнесу для створення нових робочих місць простежується в діях усіх виконавчих підрозділів міської ради.

Громада формує привабливі інвестиційні продукти (зокрема ділянки типу грінфілд і бравнфілд), забезпечує ефективний інвестиційний супровід.

Міська та обласна влада системно підтримують зусилля для підготовки трудових ресурсів у відповідності до потреб регіонального ринку праці.

Задіяння комплексу факторів призводить до зацікавленості містом місцевих та зовнішніх інвесторів.

Зростає зайнятість та рівень реальних доходів населення, що пожвавлює внутрішній споживчий ринок.

Місто має стабільний ріст власних бюджетних надходжень, завдяки чому може дозволити залучення кредитних коштів на реалізацію високовартісних проектів з модернізації інженерних мереж та транспортної інфраструктури.

Міська громада стає привабливою як місце проживання, змістовного дозвілля та відпочинку.

Скорочення народжуваності компенсується притоком учнівської та студентської молоді з сіл регіону, за рахунок чого загальна чисельність населення залишається стабільною.

3.2. Стратегічне бачення розвитку Рівненської територіальної громади

Рівне в 2027 році – найкомфортніша громада для розвитку підприємництва у північно-західній Україні. Громада, яка створює можливості для самореалізації, відкрита та творча.

3.3. SWOT-аналіз Рівненської міської громади

SWOT - аналіз - аналіз у стратегічному плануванні, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії: сильних (**S** - strengths) і слабких (**W** - weaknesses) сторін проекту, можливостей (**O** - opportunities), що відкриваються при його реалізації, та небезпек (**T** - threats), пов'язаних з його здійсненням.

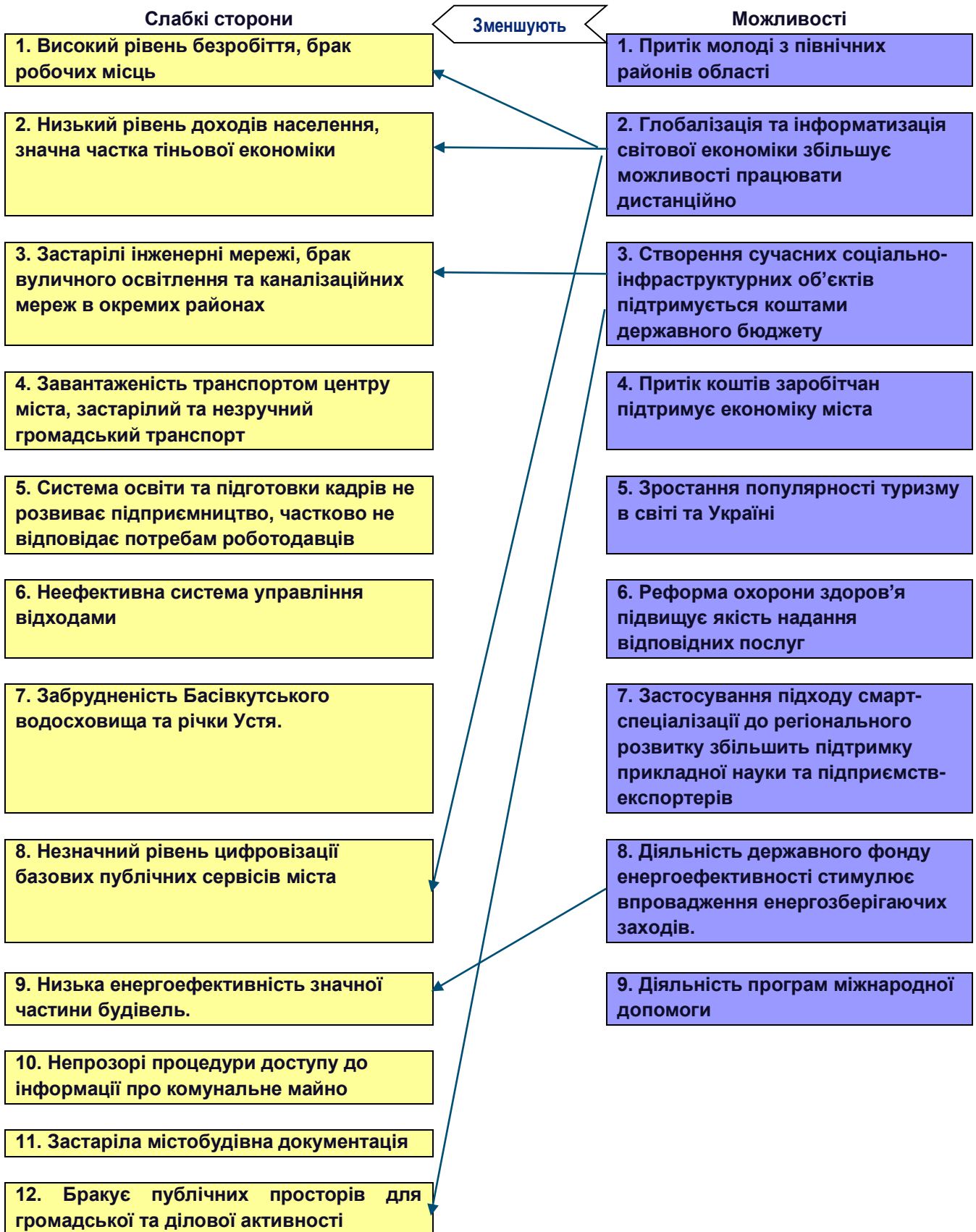
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Місто має диверсифіковану економіку. 2. Найвища частка дітей у порівнянні з містами-сусідами. 3. Розвинена автотранспортна мережа, наявність залізниці та діючого аеропорту з якісною злітною смугою. 4. Забезпечення артезіанською питною водою одне з найкращих в Україні. 5. Низький рівень забруднення навколишнього природного середовища. 6. Система підготовки професійних кадрів (робітничі професії, інженери водного господарства) є однією з кращих в Україні. 7. Компактне розміщення закладів, що надають адмінпослуги підвищує комфортність життя в місті. 8. Розвинуті окремі види медичної допомоги (онкологія, травматологія, стоматологія). 9. Високі показники ЗНО випускників шкіл 10. Рівненський зоопарк найкращий в Західній Україні. 11. Багаті спортивні традиції. 12. Активний громадський сектор. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий рівень безробіття, брак робочих місць. 2. Низький рівень доходів населення, значна частка тіньової економіки. 3. Застарілі інженерні мережі, брак вуличного освітлення та каналізаційних мереж в окремих районах. 4. Завантаженість транспортом центру міста, застарілий та незручний громадський транспорт. 5. Система освіти та підготовки кадрів не розвиває підприємництво, частково не відповідає потребам роботодавців. 6. Неefективна система управління відходами. 7. Забрудненість Басівкутського водосховища та річки Устя. 8. Незначний рівень цифровізації базових публічних сервісів міста. 9. Низька енергоефективність значної частини будівель. 10. Непрозорі процедури доступу до інформації про комунальне майно. 11. Застаріла містопланувальна документація. 12. Бракує публічних просторів для громадської та ділової активності.
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Притік молоді з північних районів області. 2. Глобалізація та інформатизація світової економіки збільшує можливості працювати дистанційно. 3. Створення сучасних соціально-інфраструктурних об'єктів підтримується коштами державного бюджету. 4. Притік коштів заробітчан з-за кордону підтримує економіку міста. 5. Зростання популярності туризму в світі та Україні. 6. Реформа охорони здоров'я підвищує якість надання відповідних послуг. 7. Застосування підходу смарт-спеціалізації до регіонального розвитку збільшить підтримку прикладної науки та підприємств-експортерів. 8. Діяльність державного фонду енергоефективності стимулює впровадження енергозберігаючих заходів. 9. Діяльність програм міжнародної допомоги 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поширення коронавірусу 2. Непослідовне впровадження реформ та скорочення макрофінансової підтримки України. 3. Політизація та фрагментація суспільства. 4. Високі кредитні ставки обмежують розвиток бізнесу. 5. Відтік кадрів за межі міста, переважно, висококваліфікованих та молодих. 6. Старіння населення. 7. Продовження або замороження військового конфлікту на сході України. 8. Розшарування суспільства на багатих та бідних, зменшення частки середнього класу. 9. Збільшення ризиків природних катаклізмів через потепління клімату.

3.4. SWOT – матриця

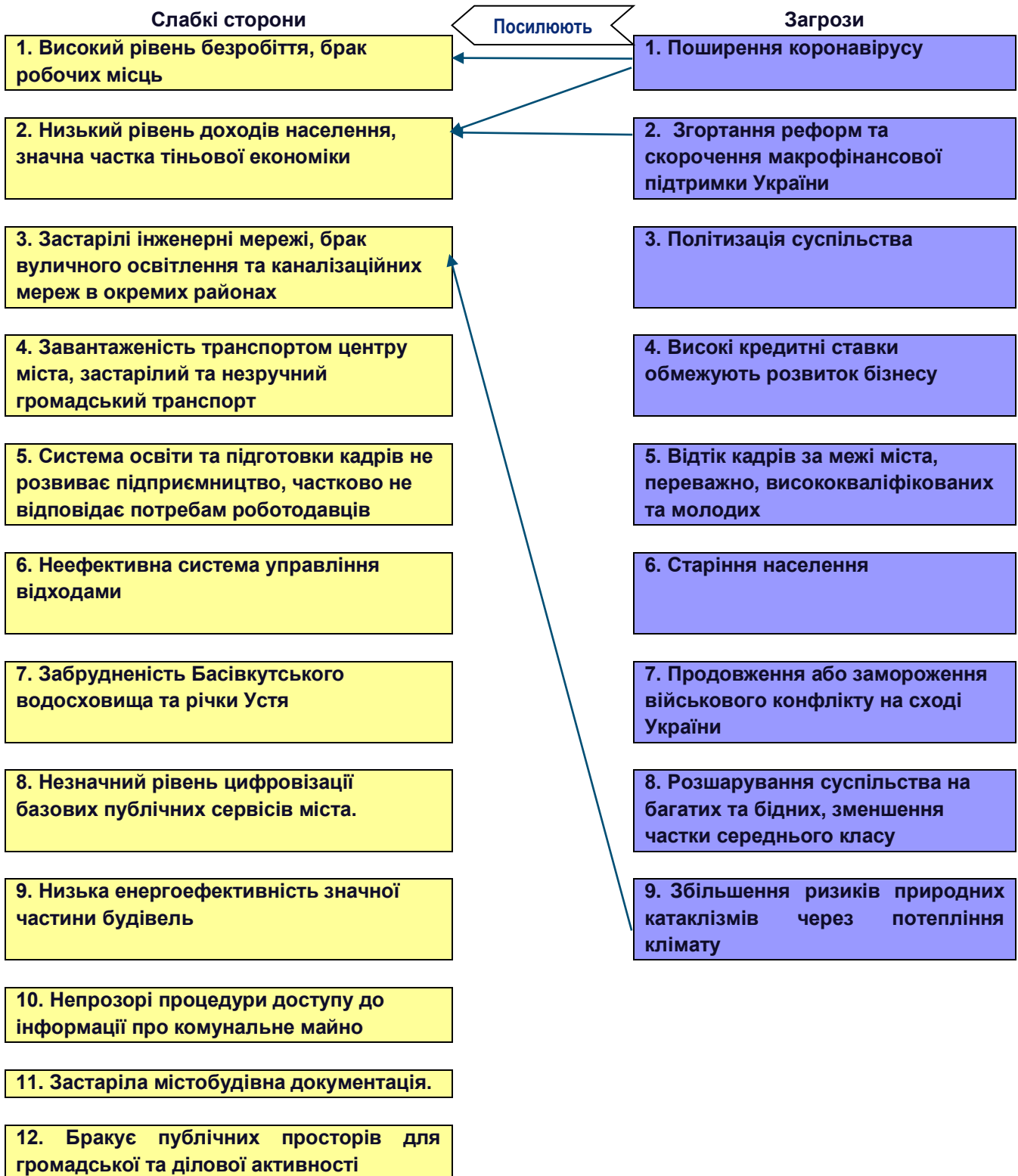
Порівняльні переваги

Виклики

Ризики

3.5. Порівняльні переваги, виклики і ризики розвитку громади

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

1. Громада має диверсифіковану економіку. Економіка громади (передусім, житлове будівництво) частково підтримується завдяки притоку коштів заробітчан. Застосування підходу смарт-спеціалізації до регіонального розвитку у довгостроковій перспективі допомагатиме зміцнити місцеву економіку, передусім, за рахунок підприємств-експортерів.
2. Притік молоді з північних районів області позитивно впливає на високі показники народжуваності в місті, чим створює конкурентну перевагу порівняно з сусідніми обласними центрами.
3. Зростання популярності туризму в світі та Україні сприятиме збільшенню кількості відвідувачів Рівненського зоопарку.
4. Програми міжнародної допомоги в Україні підтримують діяльність організацій громадянського суспільства та є одним з джерел фінансування проектів розвитку громади.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

1. Глобалізація та інформатизація світової економіки збільшує можливості працювати дистанційно, що може бути використано мешканцями громади для збільшення рівня власних доходів через самозайнятість.
2. Створення сучасних соціально-інфраструктурних об'єктів підтримується коштами державного бюджету, що сприятиме створенню публічних просторів для громадської та ділової активності.
3. Глобалізація та інформатизація світової економіки підвищує рівень цифровізації публічних сервісів міста.
4. Діяльність державного фонду енергоефективності може бути використана для впровадження енергозберігаючих заходів будівель міської громади.

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

1. Поширення коронавірусу призводить до зростання рівня безробіття та падіння доходів населення.
2. Тенденція імітації/ згорання реформ та скорочення макрофінансової підтримки України негативно впливатимуть на фіскальну ситуацію, а відтак - на рівень доходів населення та не сприятимуть виведенню економіки з тіні.

4. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАЦІЙНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

Базуючись на результатах соціально-економічного аналізу, SWOT-аналізу та SWOT-матриці, члени робочої групи обрали стратегію, яка передбачає формування конкурентних переваг громади шляхом мінімізації впливу на розвиток слабких сторін за допомогою можливостей, які зараз виникають в нашій країні та у світі. При цьому громада повинна максимально використати свої сильні сторони.

Таким чином були обрані дві головні сфери фокусування стратегічних зусиль:

1. **Громада, зручна для бізнесу**, адже міцна економічна база є запорукою адекватної відповіді на актуальні та перспективні виклики у різних сферах.
2. **Громада, яка турбується про мешканців та гостей**, шляхом побудови комфортного середовища для життя.

Для досягнення стратегічного бачення, за кожною стратегічною ціллю були визначені операційні цілі. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою. Стратегічні цілі повинні давати відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади:

Рівне в 2027 році – найкомфортніша громада для розвитку підприємництва у північно-західній Україні. Громада, яка створює можливості для самореалізації, відкрита та творча

Рис. 20. Стратегічне бачення, стратегічні та операційні цілі

Операційні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада намагатиметься досягнути цілей свого розвитку.

Таблиця 5. Стратегічні, операційні цілі та завдання

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання	
1. Громада, зручна для бізнесу	1.1. Розвиток малого бізнесу та самозайнятості населення	1.1.1. Розширення можливостей для розвитку малого та мікро-бізнесу	
		1.1.2. Полегшення доступу до інформації про об'єкти для інвестування та оренди комунальних активів	
		1.1.3. Розвиток публічних просторів для громадської та ділової активності	
	1.2. Розвиток передумов для самореалізації молоді	1.2.1. Формування в учнів знань та навичок для ринку праці	
		1.2.2. Розвиток лідерських та підприємницьких навичок молоді	
	1.3. Розвиток міської інфраструктури	1.3.1. Оптимізація системи міської мобільності	
		1.3.2. Підвищення ефективності управління водними ресурсами	
		1.3.3. Підвищення ефективності управління земельними ресурсами громади	
		1.3.4. Модернізація системи управління відходами та підвищення екологічної культури мешканців	
		1.3.5. Поширення інформаційних технологій для базових публічних сервісів міста	
	2. Громада, яка турбується про мешканців та гостей	2.1. Турбота про здоров'я мешканців	2.1.1. Забезпечення доступності первинної медичної допомоги
			2.1.2. Запобігання серцево-судинним та онкологічним хворобам
2.1.3. Зменшення смертності та інвалідності від неінфекційних хвороб			
2.2. Розвиток рекреаційних та туристичних можливостей громади		2.2.1. Підтримка розвитку наявних та створення нових туристичних продуктів	
		2.2.2. Забезпечення змістовного дозвілля та активне культурно-мистецьке життя	

Наведений у Таблиці 4 перелік стратегічних, операційних цілей та завдань сформований з урахуванням можливості забезпечення їх досягнення, передусім за рахунок місцевих ресурсів, а також державних бюджетних програм, учасником яких місто Рівне було у попередні роки. Разом з цим, повний спектр гострих потреб громади є суттєво ширшим. Тому сформований перелік додаткових сфер, які хоч і становлять значний інтерес для розвитку Рівненської громади, однак не зможуть бути вирішені без залучення зовнішніх ресурсів у формі грантів, кредитів, технічної експертизи тощо.

Таблиця 6. Сфери додаткових втручань, які потребують залучення зовнішніх ресурсів

Група пріоритетів	Види втручань
Модернізація житлово-комунального господарства	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження енергозберігаючих технологій на об'єктах комунальної власності громади та житлового фонду • забезпечення ефективного функціонування та розвитку об'єктів вулично-дорожньої мережі та пішохідних зон • облаштування та реконструкція об'єктів благоустрою • модернізація дощової каналізації

	<ul style="list-style-type: none"> оцінка потенціалу міської інфраструктури щодо можливостей отримання енергії з відновних джерел
Збереження та відновлення природних ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> створення умов для збереження та відновлення екосистем та біорізноманіття, підвищення природно-ресурсного потенціалу території громади залучення громади до вирішенні екологічних проблем громади

Стратегічна ціль 1. Громада, зручна для бізнесу

Операційна ціль 1.1. Розвиток малого бізнесу та самозайнятості населення

Завдання 1.1.1. Розширення можливостей для розвитку малого та мікро-бізнесу

Досить поширеною проблемою для підприємців є висока вартість (а подекуди - недоступність) кредитних коштів. Особливо актуальною ця проблема є для мікро підприємств, приватних підприємців та фізичних осіб, які хочуть розпочати бізнес, але не мають належної кредитної історії. В деяких громадах України успішно діють цільові програми, які передбачають надання коштів міського бюджету у вигляді безповоротної фінансової допомоги суб'єктам малого підприємництва для підтримки створення, або розширення бізнесу на початковому етапі. Запорукою успішності такого підходу має стати проста процедура участі у конкурсі та неупередженість визначення бізнес-планів-переможців.

У Рівненській громаді вже наявне достатньо конкурентне бізнес-середовище, яке орієнтоване, переважно, на внутрішнього споживача та не потребує зовнішньої підтримки - заклади тимчасового розміщення та громадського харчування, побутове обслуговування, транспорт, торгівля, фінансова та страхова діяльність, інформація та телекомунікації, операції з нерухомим майном, мистецтво, спорт та відпочинок. Зважаючи на це, підтримку за рахунок бюджетних коштів доцільно спрямувати, передусім на підтримку бізнесів у тих видах економічної діяльності, які розширюють можливості продажу товарів, робіт та послуг за межі громади. Ресурс громади також доцільно спрямовувати на підтримку інклюзивного підприємництва: жіночого, шкільного, людей з інвалідністю, членів сімей ветеранів АТО/ООС, ВПО тощо.

Результатом застосування такого підходу буде створення нових бізнесів (платників податків), а також створення нових робочих місць щорічно, починаючи з першого року дії програми.

Завдання 1.1.2. Полегшення доступу до інформації про об'єкти для інвестування та оренди комунальних активів

Рівненська громада володіє значною кількістю об'єктів, які можуть бути запропоновані інвесторам (як внутрішнім, так і зовнішнім). Проте доступ до інформації про такі об'єкти є ускладнений. За даними всеукраїнського дослідження «Індекс конкурентоспроможності міст України 2019/2020»^[1], місто Рівне посіло 10-ту сходинку зі значенням 54,53 бала. Серед компонентів, які найбільше послаблюють позицію Рівного у цьому рейтингу, є «Доступ до публічного майна» (20-те місце серед 24 міст України).

^[1] Дослідження проведене в 23 обласних центрах України та м.Київ Програмою Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Конкурентоспроможна економіка України», у партнерстві з компанією Інфо Сепієнс та Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій на основі даних, отриманих через особисті інтерв'ю з представниками суб'єктів підприємницької діяльності та результатів кабінетних досліджень (збір та опрацювання статистичних даних, аналіз офіційних веб-сайтів міських рад, документів): http://www.ier.com.ua/ua/mci/Report_19-20

Окремої уваги вимагає розробка якісних інвестиційних пропозицій (типу «грінфілд», «бравнфілд») та їх просування серед цільових аудиторій, що пришвидшить доступ вітчизняних та іноземних підприємств до інформації про об'єкти для інвестування та активізує економічну діяльність у місті.

Для досягнення завдання доцільно створити, принаймні, двомовний (українська, англійська) інвестиційний портал (сайт), де будуть розміщені інвестиційні пропозиції (вільні земельні ділянки з геолокацією, вільні виробничі площі), інвестиційний паспорт Рівненської громади, та/або скористатися наявними каналами комунікації з інвесторами урядової агенції UkraineInvest, а також ЕВА, AmCham.

Критично необхідним для досягнення цього завдання є максимальна лібералізація підходів та процедур, з якими зустрічаються підприємці у процесі використання об'єктів комунального майна для бізнесу.

У політиці залучення інвестицій важливо фокусуватися не лише на іноземних інвесторах, а, передусім, на діючих підприємствах, які мають потенціал до розвитку та пов'язаного з ним розширення зайнятості. Першочергово підтримка з боку міської влади повинна надаватися експорто-орієнтованим підприємствам, у тому числі у формі:

- оперативного консультативного супроводу з питань оренди та купівлі комерційної нерухомості, яка знаходиться, у тому числі, у комунальній власності,
- гнучкого реагування на запити щодо підготовки, перепідготовки та підвищенні кваліфікації кадрів,
- підтримки у проведенні стратегічних корпоративних заходів галузевих бізнес-асоціацій (кластерів), або груп бізнесів, які демонструють наміри до спільної координації розвитку.

Завдання 1.1.3. Розвиток публічних просторів для громадської та ділової активності

Комфортні якісні громадські простори (пішохідні зони, бізнес-коворкінги, центри громадської активності і т.п.) здатні оживляти ділову та культурну активність в громаді, покращувати діловий мікроклімат і підвищувати цінність міських земель. Світовий досвід показує, що фінансувати створення та утримання некомерційних громадських об'єктів може не тільки місцева влада (самоврядування), але й громадяни і бізнес. Перш за все публічний простір має бути вільним, безпечним і комфортним. Необхідним є створення мережі якісних суспільних просторів, інтегрованих в міське середовище, орієнтованих на пішохідну та вело- активність. Незважаючи на те, що приміщення для громадської та ділової активності можуть генерувати власні надходження, розраховувати на їх повну окупність не варто.

На етапі актуалізації стратегії Рівненської громади найбільш обговорюваними ідеями для створення публічних просторів були:

- “Зелені коридори Рівного” - пішохідні та вело-зони уздовж річки Устя, передусім на ділянці м-рн Північний - Центр,
- бізнес-коворкінг для ІТ-підприємців та фрілансерів, коворкінг для підтримки інклюзивного підприємництва, зокрема жіночого.

Операційна ціль 1.2. Розвиток передумов для самореалізації молоді

Завдання 1.2.1. Формування в учнів знань та навичок для ринку праці

В Україні близько 44 % випускників закладів вищої освіти працюють не за фахом, а 29 % випускників працюють за фахом, лише частково пов'язаним з отриманою спеціальністю. Багато випускників середніх шкіл витрачають час на здобуття наступної освіти та опанування професій та спеціальностей, за якими вони ніколи не будуть працювати, які не затребувані, не відповідають їх здібностям, не дають можливості подальшого професійного та особистісного розвитку.

За даними досліджень, проведених у 2020 році в рамках програми EU4Skills 88 % учнів та 92 % батьків хочуть, щоб у закладах освіти була запроваджена системна професійна орієнтація, яка допоможе у прийнятті свідомих рішень про майбутнє навчання та напрями професійного розвитку. У цьому їх підтримують 95 % керівників закладів освіти і 86 % вчителів, адже професійна орієнтація вкрай важлива для запровадження профільного навчання в рамках Нової Української Школи та є чинником його ефективності.

Академічна автономія, що передбачена Законом “Про освіту”, дає можливість закладам освіти розробити власні освітні програми, які міститимуть наскрізні підходи до професійного орієнтування у навчальному процесі.

При побудові системної професійної орієнтації варто враховувати такі складові:

- Наскрізна професійна орієнтація (запроваджується на всіх рівнях повної загальної середньої освіти; відповідні теми додаються до освітніх програм та передбачаються у навчальних планах з різних предметів; проводиться вчителями-предметниками за умови відповідного підвищення кваліфікації).
- Окремий профорієнтаційний курс (запроваджується як курс за вибором у 7–9 класах; запроваджується у 10–12 класах за відповідним фаховим спрямуванням для знайомства із можливими траєкторіями професійного і кар'єрного розвитку та навчання впродовж життя; проводиться радниками із професійної орієнтації, або підготовленими педагогами).
- Практика та волонтерство (запроваджується для учнів, які досягли 14 років; проводиться в рамках класних і шкільних профорієнтаційних проєктів, у партнерстві з органами місцевого самоврядування, роботодавцями, закладами освіти, громадськими організаціями).
- Підготовка профорієнтаційних кадрів та підвищення професійного рівня вчителів у напрямку профорієнтації.

Додатково до заходів, які можуть бути проведені у кожному окремому загальноосвітньому навчальному закладі, доцільним є створення дебатних клубів, а також централізована інформаційна підтримка, наприклад, поширення промоційних відео про професії, найбільш затребувані серед роботодавців громади.

Завдання 1.2.2. Розвиток лідерських та підприємницьких навичок молоді

Участь молоді у підприємницькій діяльності є важливим чинником, який сприяє економічному зростанню громади.

Соціологічні дослідження[1] серед молоді віком 14–34 років демонструють досить низький рівень підприємницької активності. Про те, що вони є підприємцями, зазначали трохи більше 3% опитаних (2018 р. – 3,7%, 2017 р. – 3,3%). Разом з тим, майже третина молоді хотіла б відкрити власну справу. Для того, щоб наявний серед молодих людей досить

високий рівень підприємницьких настроїв перетворився у подальшу практичну діяльність, необхідно створити сприятливі зовнішні умови.

Часто на перешкоді старту бізнесу є брак лідерських та підприємницьких компетентностей, включаючи такі аспекти як креативність, схильність до інновацій і вміння ризикувати, а також здатність планувати заходи і реалізувати їх, що в сукупності визначає здатність особи втілювати задуми в життя.

Підприємницьке мислення та навички прийняття бізнес-рішень можуть бути сформовані з дитинства завдяки впровадженню відповідних проектів за методиками, що успішно себе зарекомендували у різних країнах світу: конкурси учнівських проектів, дієве учнівське самоврядування. Поширення та системне застосування таких методик у школах Рівненської громади допоможе розвинути лідерські та підприємницькі навички серед молоді.

[1] Узагальнені результати досліджень 2019 р.у доповіді Міністерства молоді та спорту «Молодь на ринку праці: навички XXI століття та побудова кар'єри» (https://sport.gov.ua/app/sites/shorichni_dopovidi)

Операційна ціль 1.3. Розвиток міської інфраструктури

Завдання 1.3.1. Оптимізація системи міської мобільності

Суттєвий негативний вплив на розвиток громади мають наступні проблеми, які були ідентифіковані в процесі соціально-економічного аналізу та потребують вирішення у середньостроковій перспективі:

- Через затори внаслідок зростання автомобілізації, порушень правил паркування, збільшення концентрації руху на центральних вулицях міста, громадський транспорт рухається із значними затримками. При цьому він перевозить на порядок більше людей, ніж приватні авто.
- Мережа маршрутів пасажирського транспорту Рівного розвивалася хаотично, здебільшого у результаті лобістських зусиль приватних перевізників, які використовують автобуси малої місткості та з низькими екологічними стандартами. Попит на громадські перевезення попри карантинні обмеження та брак водіїв громадського транспорту залишається високим і має тенденцію до зростання. Високий середній вік та погана якість наявного рухомого складу громадського транспорту впливає на екологічне забруднення, рівень енергоспоживання, ефективність роботи, задоволеність якістю перевезень пасажирами, забезпечення доступності громадського транспорту.
- Органи місцевого самоврядування відповідальні за організацію дорожнього руху на вулицях міста (ст.27 Закону України “Про дорожній рух”). Однак наразі у громаді немає ні окремих посадових осіб, ні структурного підрозділу, які б мали повноваження проводити збір та аналіз даних про ДТП, формувати технічні завдання на проектування утримання, організації, будівництва та ремонтів вуличної інфраструктури, знаків, розмітки, світлофорного регулювання тощо.
- Тролейбусна мережа центральної частини міста живиться від застарілої та малопотужної тягової підстанції. Це не дозволяє збільшити випуск троллейбусів на даній ділянці та ставить під ризик функціонування всієї мережі троллейбусів у разі аварій.
- Частина маршрутів комунального транспорту наразі обслуговуються невеликою кількістю троллейбусів з автономним ходом. Це здорожчує вартість послуг з перевезення, залишає довгі інтервали руху та робить мікрорайони вразливими до перебоїв із сполученням комунальним транспортом.

- Міською владою постійно здійснюються видатки на ремонт інфраструктури для руху авто, попри те, що головним пріоритетом для сталої мобільності є пересування пішки чи на велосипедах.

Сучасні вимоги до облаштування вуличної мережі, стрімкий розвиток мікро-мобільності, виклики пандемії, компактність та щільність забудови, зростання автомобілізації вимагає створювати відокремлену, доступну та якісну інфраструктуру для пішоходів і велосипедистів.

У середньо- та довгостроковій перспективі необхідно буде доповнювати зусилля з оптимізації системи міської мобільності низкою інфраструктурних втручань в оновлення рухомого складу комунального транспорту, а також покращення транспортного сполучення вул. Бандери з вул. Соборною у межах центральної частини міста.

Завдання 1.3.2. Підвищення ефективності управління водними ресурсами

Прилегла до річки територія та сама річка Устя, яка є центральною водною артерією міста, довгий час не сприймалися як важливий природній цілісний комплекс для рекреації та відпочинку. В останні десятиліття якість води в річці суттєво погіршилася під впливом антропогенних чинників. Порушився гідрологічний режим, зменшилася швидкість течії, знизилась стійкість природних ландшафтів, порушилась рівновага в екосистемах, що призвело до замулення та заростання русла водною рослинністю, погіршенням якості поверхневих вод. Окремі ділянки вздовж річки недоглянуті, непрохідні, використовуються як смітники чи хаотично забудовані. Однією з причин такої ситуації є незадовільний стан самої річки, яка має низьку здатність до самоочищення і протистояння високому антропогенному навантаженню.

Незважаючи на такий стан речей, територія навколо річки ідеально підходить для використання у якості рекреаційного об'єкта для різних соціальних груп населення громади, для розширення зелених зон Рівного та формування центрального зеленого коридору міста.

Критично необхідним для досягнення цього завдання є впровадження заходів, спрямованих на недопущення забруднення річки стоками домогосподарств одноповерхової забудови. Додатковий позитивний вплив можуть мати проекти, спрямовані на відновлення гідроекологічного стану річок Боярчик, Тиннівська, Устя та їх руслових водойм, а також облаштування природних зон відпочинку на ділянках Басівкутського водосховища, Гідропарку, річки Устя.

Завдання 1.3.3. Підвищення ефективності управління земельними ресурсами громади

Нарікання на складність отримання інформації про доступні для інвестування земельні ділянки та нерухомість комунальної власності, а також прояви корупції при вирішенні «земельних» питань найчастіше зустрічаються серед відповідей в опитуваннях представників бізнесу міста Рівне. Саме ці фактори знижують позицію нашої громади в національних рейтингах конкурентоспроможності. Для впливу на вирішення цих проблем у середньостроковій перспективі (3 роки) передбачається:

- змінити підходи до управління земельними ресурсами через запровадження цільової програми інвентаризації земельних ресурсів,
- сформувати геопросторову базу даних для аналітики та прийняття рішень з питань управління земельними ресурсами.

Вільні від господарської діяльності земельні ділянки (близько 1200 га), що знаходяться в межах населеного пункту, мають, переважно, невисоку інвестиційну привабливість в силу таких обставин:

- відсутність інженерно-транспортної інфраструктури,
- неналежні статуси (цільове призначення) цих земель у містобудівній документації,
- юридичні обтяження територій типу «бравнфілд» (старих промислових об'єктів),
- складність процедур зміни цільового призначення.

Тому для розширення асортименту інвестиційно привабливих земельних ресурсів Рівненській громаді у довгостроковій перспективі доцільно провести:

- диференціацію земельного податку для стимулювання більш інтенсивного використання наявних земельних ресурсів,
- налагодження співробітництва з сусідніми громадами для узгодження та планування режимів цільового використання суміжних земель у спільних інтересах.

Завдання 1.3.4. Модернізація системи управління відходами та підвищення екологічної культури мешканців

Щодня Рівненська громада генерує понад 300 тонн твердих побутових відходів, які вивозяться на полігон та захороняються без переробки. Такі обсяги при існуючому тарифі (станом на 2021 рік близько 20 грн на особу) є недостатньо привабливими для залучення інвесторів, які займаються переробкою відходів.

Запровадження переробки відходів – технологічно складний, затратний та тривалий в часі процес, який вимагатиме з одного боку суттєвих інвестицій в модернізацію відповідної інфраструктури, а з другого – суттєвого (понад 200%) підвищення розміру тарифу на вивіз та переробку відходів. Настільки суттєве підвищення тарифу для багатьох мешканців Рівненської громади може бути неприйнятним.

Таким чином, діючий на даний час в Рівненській громаді підхід (збір, вивезення та захоронення відходів) в існуючих умовах може бути покращений за рахунок: проведення серед мешканців інформаційної кампанії, спрямованої на зменшення об'ємів генерації побутових відходів, а також поступове запровадження переробки органічних відходів (листя, скошеної трави тощо) на біогумус.

У середньо- та довгостроковій перспективі необхідно буде доповнювати зусилля з впровадження міської системи управління твердими побутовими відходами, яка забезпечить ефективну схему збору сміття, пункти сортування, логістику та переробку. Водночас, важливим є створення умов для залучення інвестицій для будівництва сучасного комплексу з переробки твердих побутових відходів, станції компостування та рекультивациі ТПВ, з умовою що воно не призведе до різкого підвищення тарифу на вивіз та переробку відходів.

Завдання 1.3.5. Поширення інформаційних технологій для базових публічних сервісів міста

Сучасна громада - цифровізована, де процеси у таких галузях як освіта, культура, благоустрій, охорона здоров'я, транспорт та безпека оптимізовані, щоб розумно використовувати спільний ресурс. Рівне вже розпочало рух до цифрової трансформації. Гарними прикладами є ЦНАП та Геопортал відкритих даних міста. ЦНАП вже запровадив низку цифрових рішень, які значно оптимізували внутрішні процеси та створюють комфортні умови для мешканців у отриманні послуг. Геопортал відкритих даних створювався, щоб відкрити доступ до містобудівної документації для громадськості та

бізнесу і став одним з найкращих в Україні. Також у громаді розвиваються інструменти безпосереднього впливу мешканців на прийняття рішень - електронні петиції та портал "Громадський проект" (Громадський бюджет). Досвід цифровізації необхідно поширювати для інших публічних послуг громади (передусім - медичних і медико-соціальних, освітніх), а також підвищувати цифрову грамотність серед всіх категорій мешканців.

Стратегічна ціль 2. Громада, яка турбується про мешканців та гостей

Операційна ціль 2.1. Турбота про здоров'я мешканців

Завдання 2.1.1. Забезпечення доступності первинної медичної допомоги

На початку 2020 року жителі міста, оцінюючи 22 муніципальні сфери і послуги, одні з найнижчих оцінок поставили медичним закладам - 2.6 балів за 5-ти бальною шкалою (нижчі бали лише у 4 інших сфер/послуг: дороги, паркування, доступ для людей з інвалідністю, промисловість). Найчастіше громадяни звертаються до закладів первинної медичної допомоги (сімейних лікарів, дільничних терапевтів/педіатрів). І саме на основі роботи "первинної" ланки формується оцінка медичної сфери міста.

На початок 2021 року у місті працювало 16 надавачів первинної медичної допомоги (ПМД), з яких 9 - приватної форми власності. Запровадження прямих договірних відносин надавачів ПМД з Національною службою здоров'я України посилило адміністративну автономність перших та створило фінансові стимули для підвищення якості медичного обслуговування. Водночас залишається актуальним завдання розбудови мережі (див. карту), тобто фізичне наближення до місця проживання (у рамках пішохідної доступності) місць надання первинної меддопомоги. Наразі 201 лікар "первинки" працюють у 36 місцях надання меддопомоги (у т.ч. 34 лікарі у 10 приватних).

Завдання підвищення доступності, окрім відкриття і оснащення нових амбулаторій, місць надання ПМД та забезпечення доступу людей з обмеженими фізичними можливостями, полягає і у ефективному використанні електронних сервісів (е-черги, е-рецепту та ін) та моніторингу задоволеності пацієнтів після отримання ПМД.

Завдання 2.1.2. Запобігання серцево-судинним та онкологічним хворобам

Як і по Україні в цілому, у місті десятиріччями зберігається загрозлива ситуація, коли дві третини всіх випадків смерті спричинені серцево-судинними і судинно-мозковими захворюваннями.

Водночас куріння, вживання алкоголю, надмірна вага, неправильне харчування й недостатня фізична активність вважаються основними поведінковими детермінантами багатьох хронічних та неінфекційних хвороб у сучасному світі. Це ті фактори, на які кожен може вплинути самостійно та завдяки усуненню яких можна запобігти значній частці інвалідності та передчасних смертей. Іншими словами - стан здоров'я людини залежить не тільки від біологічних факторів, навколишнього та соціального середовища, а й від того, чи становить власне здоров'я людини для неї цінність. Саме це визначає, якою мірою людина готова піклуватися про нього, дотримуватися здорового способу життя. Тому нагальною видається потреба в розгортанні відповідної інформаційно-профілактичної роботи на місцевому рівні, застосовуючи міжсекторальний підхід.

Важлива роль належить лікарям первинної медичної допомоги, які зобов'язані проводити відповідні профілактичні заходи своїм пацієнтам.

Окрему увагу варто приділити доступності локацій для заняття фізкультурою, позаяк Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує практикувати дорослим хоча б 150 хв фізичних навантажень середньої інтенсивності на тиждень.

Завдання 2.1.3. Зменшення смертності та інвалідності від неінфекційних хвороб

Рівень серцево-судинної, ендокринної, онкологічної захворюваності у місті, що веде до ранньої інвалідизації населення, залишається на високому рівні. Продовжує зростати смертність від серцево-судинної патології (до 40,5 на 10 тис жителів). При цьому значної частини смертей можна було запобігти за належної домедичної та медичної допомоги.

Інструментом для зменшення смертності від інфаркту міокарда та інсультів є впровадження новітніх технологій радикального лікування коронарних катастроф інтервенційним відкриттям коронарних артерій. Водночас їх застосування є ефективним протягом нетривалого періоду часу після появи перших симптомів (т.зв. “терапевтичне вікно”). Тому критично важливим є навчання усіх жителів, починаючи з школярів молодших класів, алгоритму дій у випадку появи симптомів інсульту та інфаркту. На наступному етапі необхідно забезпечити вчасне прибуття бригади екстреної медичної допомоги та адресну доставку пацієнта до відповідного закладу медичної допомоги.

Окремої уваги потребує розвиток послуг реабілітації для пацієнтів після інфаркту/інсульту.

Операційна ціль 2.2. Розвиток рекреаційних та туристичних можливостей громади

Завдання 2.2.1. Підтримка розвитку наявних та створення нових туристичних продуктів

Туризм, безумовно, не є значимим сектором нашої місцевої економіки, а Рівненська громада на даний час не розглядається як серйозний гравець у глобальній боротьбі за масові туристичні потоки. У середньостроковій перспективі конкурентна позиція Рівненської громади у національному рейтингу туристичних дестинацій навряд чи суттєво покращиться. Однак, місцеве самоврядування традиційно не залишає поза увагою цю сферу, спрямовуючи зусилля, передусім на формування позитивного іміджу громади та підтримку наявних та потенційних туристичних продуктів. Найбільш відомим наявним туристичним продуктом громади є Рівненський зоопарк, який приваблює відвідувачів з сусідніх громад та транзитних туристів.

Серед перспективних сфер прикладання розвиткових зусиль розглядається медичний туризм. Його потенціал визначається декількома факторами: порівняно високим рівнем якості надання медичних послуг, порівняно невисокою вартістю діагностики та лікування, транспортною доступністю, наявністю розгалуженої мережі готелів та ресторанів. Серед закладів, які надають медичні послуги на високому рівні, – обласний центр ортопедії, травматології та вертебології Комунального закладу Рівненська обласна клінічна лікарня; Комунальне підприємство «Рівненський обласний протипухлинний центр Рівненської обласної ради»; Рівненський обласний клінічний лікувально-діагностичний центр імені Віктора Поліщука; Комунальне підприємство «Обласний перинатальний центр Рівненської обласної ради», регіональний центр пластичної хірургії та косметології, «Центр пластичної хірургії та лазерної косметології», медичний центр «Med&Life», Центр естетичної медицини «АНИКО ЕСТЕТИК».

Завдання 2.2.2. Забезпечення змістовного дозвілля та активне культурно-мистецьке життя

Локальна ідентичність є одним з важливих чинників формування активних громадян, місцевих спільнот, що творять місцеву громаду, а відтак - впливають на тенденції чисельності мешканців. Формування такої ідентичності – тривалий процес, який повинен підтримуватися міською владою на системній основі, з максимально широким залученням ініціатив громадських організацій та суспільно активних мешканців. Змістовне дозвілля є одним з ключових факторів, які визначають якість життя у місті. Час від часу мешканці (передусім на цю проблему нарікають ті, хто має сім'ї з дітьми) скаржаться на те, що «в місті нема куди піти (з сім'єю), щоб цікаво (і корисно) провести час». Частково ця потреба забезпечується існуючими закладами культури та відпочинку, окремими громадськими організаціями – у місті відбуваються окремі події для змістовного дозвілля, однак такі події: а) в насиченому інформаційному просторі часто залишаються непоміченими; б) переважно, спрямовані на вузькі сегменти користувачів, тому дозвіллеві інтереси широкого кола рівнян залишаються поза увагою; в) проводяться за традиційними шаблонами, які не завжди відповідають сучасним запитам і уподобанням. Тому важливо не тільки створювати умови для змістовного дозвілля та культурно-мистецького життя, але також забезпечити зручний доступ до відповідної інформації для жителів та гостей міста.

5. УЗГОДЖЕНІСТЬ ЗІ СТРАТЕГІЄЮ РЕГІОНУ

Таблиця 8. Узгодженість операційних цілей Стратегії з цілями Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Операційні цілі стратегії розвитку Рівненської області	Операційні цілі стратегії розвитку Рівненської громади				
	1.1. Розвиток малого бізнесу та самозайнятості населення	1.2. Розвиток передумов для самореалізації молоді	1.3. Розвиток міської інфраструктури	2.1. Турбота про здоров'я мешканців	2.2. Розвиток рекреаційних та туристичних можливостей громади
1.1. Підтримка високотехнологічних виробництв та наукових досліджень	+				
1.2. Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу	+		+		+
1.3. Стимулювання залучення інвестицій	+				+
2.1. Забезпечення розвитку інфраструктури територій	+		+	+	+
2.2. Стимулювання економічної активності в громадах	+				
3.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності жителів		+			
3.2. Забезпечення рівних можливостей для самореалізації та належних умов для проживання населення		+	+	+	+

6. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ, МОНІТОРИНГУ ТА ОНОВЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація завдань стратегії передбачає виконання одночасно багатьох завдань різними структурами виконкому міської ради, комунальними закладами, установами, підприємствами за участі багатьох партнерів, що ставить перед керівництвом громади питання раціонального управління цим доволі складним процесом.

Додатковим викликом є підпорядкування видатків місцевого бюджету (передусім - бюджету розвитку) операційним цілям і завданням Стратегії, які деталізовані у технічних завданнях на проекти розвитку.

Система управління стратегією має два рівні: політичний та технічний. **Політичний** рівень забезпечує особисто міський голова та міська рада. На цьому рівні заслуховуються та затверджуються звіти Комітету з управління впровадженням Стратегії, пропозиції щодо внесення змін (оновлення) Стратегії. Міська рада приймає рішення щодо внесення змін до Стратегії на підставі пропозицій міського голови або депутатського корпусу.

Технічний рівень управління і моніторингу виконує Комітет з управління впровадженням стратегії, який:

- забезпечує організацію виконання завдань Стратегії згідно затвердженого плану,
- здійснює моніторинг соціально-економічного стану громади за визначеними показниками,
- аналізує співвідношення основних соціально-економічних показників громади та зовнішнього середовища (області, країни, світу тощо),
- вивчає основні політичні, економічні, фінансові, соціальні, наукові, технологічні і т.д. тенденції, визначає їх впливи на громаду,
- формує пропозиції стратегічних сценаріїв в нових політичних, соціально-економічних умовах зовнішнього середовища,
- аналізує соціально-економічні тенденції найближчих конкурентів у порівнянні з показниками громади, аналізує загрози регіонального та національного рівнів,
- формує пропозиції змін до операційних цілей і завдань Стратегії як відповідь на виявлені нові загрози і можливості.

Управління процесом реалізації стратегії

Управління процесом реалізації Стратегії розвитку Рівненської територіальної громади проводиться за принципами єдності управління, персональної відповідальності, прозорості та поточної координації дій. Адміністрування процесу реалізації здійснюється виконавчим комітетом та відповідними виконавчими органами міської ради.

З метою координації дій рішенням Рівненської міської ради створюється постійно діючий Комітет з управління впровадженням стратегії (далі – КУВ). До складу КУВ входять відповідальні за виконання завдань. Очолює КУВ міський голова. Повний склад КУВ та персональна відповідальність за реалізацію завдань стратегічного плану визначається рішенням Рівненської міської ради. КУВ збирається не рідше одну раз на квартал та виконує наступні функції:

- організовує взаємодію підрозділів виконавчих органів міської ради, органів державної влади,

підприємств та установ громади в процесі реалізації стратегічного плану, загальноміських програм та проектів.

- розглядає пропозиції змін і доповнень до Стратегії та каталогу технічних завдань на розвиткові проекти, спрямовані на виконання операційних цілей і завдань Стратегії, що підлягають пріоритетному фінансуванню за рахунок коштів місцевого бюджету та інших джерел.
- здійснює підготовку щорічних звітів про стан реалізації стратегічного плану, надає їх міському голові та презентує їх на пленарному засіданні міської ради. Повний текст звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному сайті Рівненської міської ради.
- здійснює підготовку квартальних звітів про стан реалізації стратегічного плану, надає їх міському голові та презентує на засіданні виконкому.

Управління з питань стратегічного розвитку та інвестицій здійснює підготовку пропозицій щодо зміни основного тексту стратегічного плану, вносить їх на розгляд на засідання КУВ, після чого вносить на розгляд сесії Рівненської міської ради (за потреби).

Підтримку діяльності КУВ надає управління з питань стратегічного розвитку та інвестицій.

На етапі проведення публічних обговорень представниками місцевої громадськості були запропоновані окремі додаткові ініціативи, серед яких:

- Розширення співпраці з сусідніми територіальними громадами у рамках проектів співробітництва;
- Розширення можливостей зайнятості рівнян на підприємствах комунальної форми власності;
- Розширення можливостей для забезпечення соціальним житлом молодих працівників місцевих підприємств, передусім, комунальної форми власності.

Ці ініціативи можуть бути враховані як в плані реалізації Стратегії, так і в корегуванні окремих процедур роботи виконавчих підрозділів Рівненської міської ради.

Процедура моніторингу стратегії

Головний сенс моніторингу полягає у виконанні двох взаємопов'язаних функцій – спостереження (відслідковування) та попередження. Відслідковування проводиться з метою виявлення відповідності наявного стану речей бажаному результату, а спостереження – з метою попередження небажаних наслідків.

Моніторинг стратегії розвитку Рівненської громади включає три рівні:

1). Моніторинг зовнішнього середовища розвитку громади. Базується на аналізі основних показників, що характеризують ситуацію в державі в цілому та Рівненській області, які є стратегічно важливими для міської громади. Підсумки підводяться один раз на рік та доводяться як частина зведеного аналітичного моніторингового звіту.

2). Моніторинг процесу реалізації стратегії відповідно до наступних показників:

Таблиця 8. Загальні показники соціально-економічного розвитку громади

	Найменування показника	Одиниця виміру
1	Чисельність постійного населення	осіб
2	Чисельність постійного населення віком 16 - 59 років	осіб
3	Кількість дітей віком до 16 років	осіб
4	Демографічне навантаження на 1000 осіб працездатного віку	%
5	Природний приріст (скорочення) населення	осіб
6	Обсяг капітальних інвестицій на 1 особу за рахунок коштів міського бюджету	грн.
7	Кількість підприємств малого та середнього бізнесу на 1000 осіб наявного населення	одиниць
8	Протяжність побудованих у звітному році доріг з твердим покриттям місцевого значення	км

9	Доходи загального фонду бюджету громади (без трансфертів) на 1 особу	грн.
10	Капітальні видатки бюджету громади (без трансфертів) на 1 особу	грн.
11	Частка видатків бюджету розвитку в загальному обсязі видатків територіальної громади (без урахування власних надходжень бюджетних установ)	%
12	Обсяг надходжень до бюджету громади від сплати податку на доходи фізичних осіб	грн.
13	Обсяг надходжень до бюджету громади від плати за землю	грн.
14	Обсяг надходжень до бюджету громади від сплати єдиного податку	грн.
15	Обсяг надходжень до бюджету громади від сплати акцизного податку	грн.
16	Обсяг надходжень до бюджету громади від сплати податку на нерухоме майно	грн.
17	Середня наповнюваність групи дошкільного навчального закладу громади	осіб
18	Частка дітей дошкільного віку охоплена дошкільними навчальними закладами, у загальній кількості дітей дошкільного віку	%
19	Середня наповнюваність класів загальноосвітньої школи громади	осіб
20	Частка дітей, охоплених позашкільною освітою, у загальній кількості дітей шкільного віку	%
21	Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови 160 балів і вище, у загальній кількості учнів, що проходили тестування з іноземної мови	%
22	Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з української мови 160 балів і вище, у загальній кількості учнів, що проходили тестування з української мови	%
23	Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з математики 160 балів і вище, у загальній кількості учнів, що проходили тестування з математики	%
24	Частка домогосподарств, забезпечених централізованим водопостачанням, у загальній кількості домогосподарств територіальної громади	%
25	Частка домогосподарств, забезпечених централізованим водовідведенням, у загальній кількості домогосподарств територіальної громади	%
26	Рання діагностика онкологічних захворювань, % виявлених на I-II стадіях	%
27	Захворюваність на туберкульоз, на 100 тис населення	одиниць
28	Виявлення випадків туберкульозу в занедбаних стадіях, % від вперше діагностованих	%
29	Смертність від інфарктів міокарда, на 10 тисяч дорослого населення	одиниць
30	Смертність від інсультів всіх форм, на 10 тисяч дорослого населення	одиниць
31	Кількість новонароджених	осіб

За наявності відповідних даних, інформацію щодо показників соціально-економічного розвитку громади варто збирати та аналізувати у гендерному розрізі.

Звіт про виконання цієї частини моніторингу готується щорічно, як частина зведеного аналітичного моніторингового звіту.

3). Моніторинг виконання проектів розвитку, що складають План заходів з реалізації стратегії. Оцінюється стан виконання кожного проекту та ступінь досягнення результатів, передбачених технічним завданням на проект. Щоквартально (25 березня, 25 червня, 25 вересня і 20 грудня) управління з питань стратегічного розвитку та інвестицій направляє відповідальним за виконання стратегічного плану нагадування про необхідність до 5 числа місяця, наступного за звітним кварталом, надати квартальний моніторинговий звіт. До 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом, спеціалісти управління з питань стратегічного розвитку та інвестицій повинні сформулювати на основі отриманих даних моніторингові звіти.

На підставі результатів моніторингу, один раз на рік спеціалісти управління з питань стратегічного розвитку та інвестицій виносять на чергове засідання Комітету з управління впровадженням стратегії пропозиції щодо фінансування у наступному році за рахунок місцевого бюджету витрат на реалізацію проектів розвитку, включених до Плану заходів з реалізації Стратегії. Затверджені

Комітетом з управління впровадженням стратегії пропозиції щодо фінансування у наступному році за рахунок місцевого бюджету витрати на реалізацію проектів розвитку головні розпорядники бюджетних коштів включають у відповідні бюджетні запити, а Управління бюджету і фінансів забезпечує врахування цих пропозицій при підготовці проекту бюджету. Пропозиції також надсилаються до депутатської комісії з питань з питань бюджету, фінансів та управління комунальною власністю для урахування під час опрацювання проекту бюджету на наступний рік.